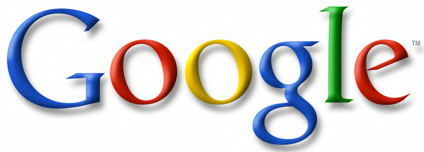
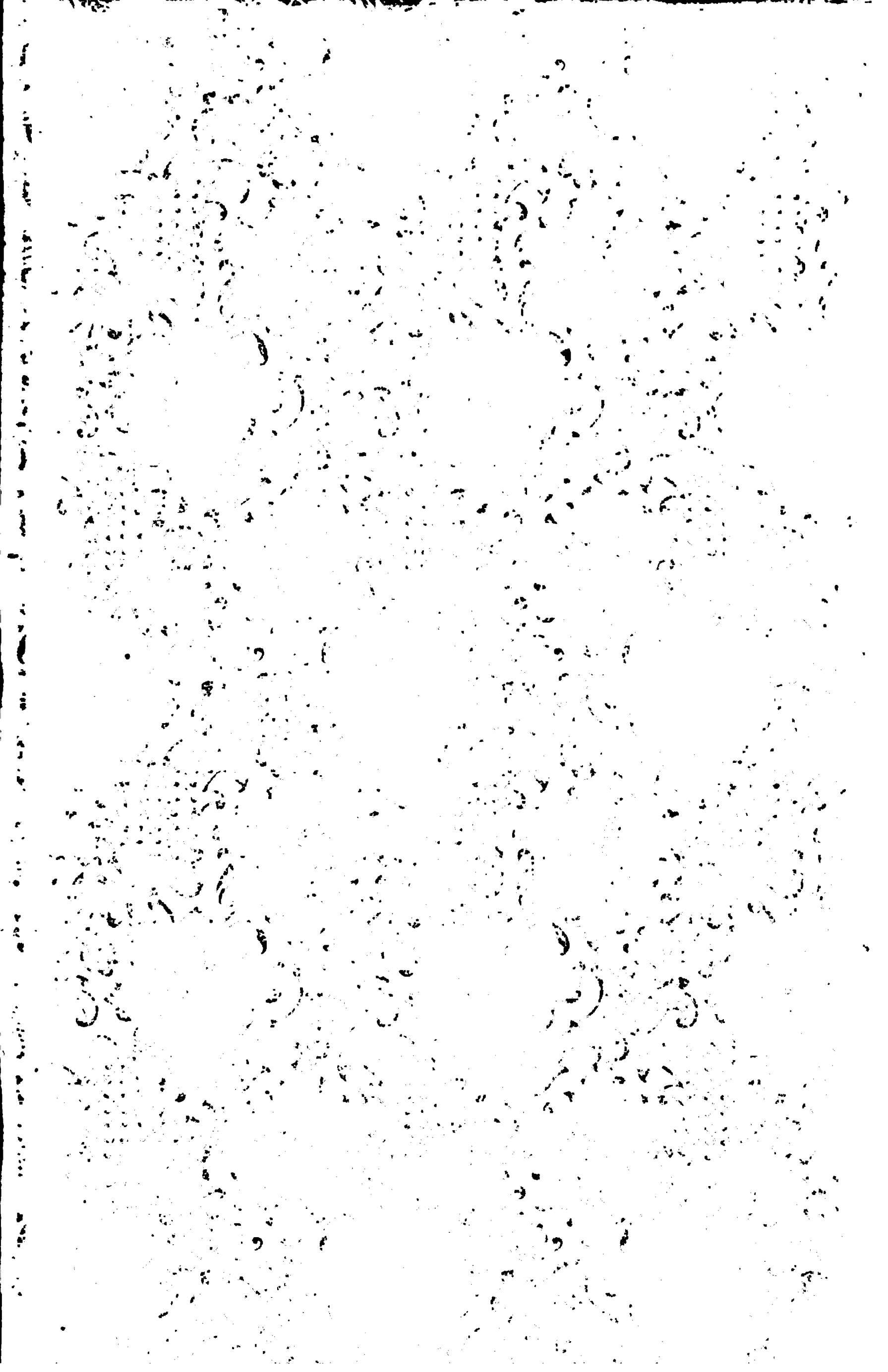

EX LIBRIS
ELOF FÖRBERG
N:r
D. Ljungdahl sculpsit A.D. MCMXI

10

AUGUST STRINDBERG

DÖDSDANSEN

DRAMA

AF

AUGUST STRINDBERG

STOCKHOLM
C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS-AKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1901
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI

PERSONER:

EDGAR, kapten vid fästningsartilleriet.
ALICE, hans hustru, f. d. skådespelerska.
KURT, karantänmästare.

Bipersoner: Jenny, Gumman, Vaktposten [stum].

SCENERI

Det inre af ett rundt fästningstorn af gråsten.

I fonden ett par stora portar med glasdörrar, genom hvilka man ser en hafsstrand med batterier och hafvet.

På hvar sida om porten ett fönster med blommor och fåglar.

Till höger om porten ett pianino; längre fram på scenen ett sybord och två länstolar.

Till vänster, midt på scenen, ett skrifbord med telegrafapparat; längre fram en athenienne med fotografiporträtt. Därinvid en chäslong att ligga på. Invid väggen ett skänkskåp.

Taklampa i taket. På väggen vid pianinot hänga två stora lagerkransar med band, en på hvar sida om ett stort fruntimmersporträtt i teaterkostym.

Vid dörren en stor fristående klädhängare med uniformspersedlar, sablar o. d. Därinvid en chiffonier.

Till vänster om dörren hänger en stor kvicksilfverbarometer.

(Det är en ljum höstafton. Fästningsportarna stå öppna och man ser en artillerist posta ute på strand-batteriet; han är klädd i kask med liggare; hans sabel glittrar då och då i den nedgående solens röda sken. Hafvet ligger mörkt och stilla.)

KAPTEN

(sitter i länstolen till vänster vid sybordet och tummar en släckt cigarr. Han är klädd i en sliten släpuniform med ridstöflar och sporrar. Ser trött och led ut).

ALICE

(sitter i länstolen till höger och gör ingenting. Ser trött och väntande ut).

KAPTEN.

Vill du inte spela litet för mig?

ALICE

(likgiltigt men icke snäsigt).

Hvad skall jag spela?

KAPTEN.

Hvad du vill!

ALICE.

Du tycker inte om min repertoar!

KAPTEN.

Och du inte om min!

ALICE (*undvikande*).

Vill du, att dörrarna ska stå uppe?

KAPTEN.

Om du så önskar!

ALICE.

Låt dem stå, då!... (*Paus*). Hvarför röker du inte?

KAPTEN.

Jag börjar inte riktigt tåla stark tobak.

ALICE (*nästan vänligt*).

Rök svagare, då! Det är ju din enda glädje, du kallar.

KAPTEN.

Glädje! Hvad är det för slag?

ALICE.

Fråga inte mig? Jag är lika okunnig som du!... Vill du inte ha din whisky än?

KAPTEN.

Jag skall dröja litet! ... Hvad har du till kvälln?

ALICE.

Hur ska jag veta det! Fråga Kristin!

KAPTEN.

Skulle inte makrilln börja snart; det är ju höst!

ALICE.

Ja, det är höst!

KAPTEN.

Ute och inne! Men oafsedt den hösten åtföljande kölden, ute och inne, skulle en halstrad makrill med en citronskifva samt ett glas hvit Bourgogne icke vara alldeles att förakta!

ALICE.

Nu blef du vältalig!

KAPTEN.

Ha vi någon Bourgogne kvar i vinkällarn?

ALICE.

Jag vet inte, att vi på fem år haft någon vinkällare ...

KAPTEN.

Du har aldrig reda på dig. Emellertid måste vi furnera oss till vårt silfverbröllop...

ALICE.

Ämnar du verkligen fira det?

KAPTEN.

Ja, naturligtvis!

ALICE.

Det vore naturligare att vi dolde vårt elände, vårt tjugufemåriga elände...

KAPTEN.

Kära Alice, eländigt har det varit, men vi ha haft roligt, stundtals! Och man får begagna den korta tiden, ty sen är det slut!

ALICE.

Är det slut? Om så väl vore!

KAPTEN.

Det är slut! Bara så mycket som att köra ut på en skottkärra och lägga på trädgårdslandet!

ALICE.

Och så mycket bråk för ett trädgårdsland!

KAPTEN.

Ja, så är det; jag har inte gjort det!

ALICE.

Så mycket bråk!

(Paus).

ALICE.

Har du fått posten?

KAPTEN.

Ja!

ALICE.

Var slaktarns räkning med?

KAPTEN.

Ja!

ALICE.

Hur stor var den?

KAPTEN

(tar upp papper ur fickan och sätter glasögonen på näsan, men lägger straxt bort dem).

Läs själf! Jag kan inte se mera...

ALICE.

Hvad är det åt ögonen?

KAPTEN.

Vet inte!

ALICE.

Ålderdomen.

KAPTEN.

Åh prat! Jag!

ALICE.

Ja, inte jag!

KAPTEN.

Hm!

ALICE (*ser på räkningen*).

Kan du betala denna?

KAPTEN.

Ja! men inte nu!

ALICE.

Sedan alltså! Om ett år, då du får afsked med en liten pension, och det är för sent! Sedan, när sjukdomen kommer igen...

KAPTEN.

Sjukdomen? Jag har aldrig varit sjuk, bara illamående en gång! Och jag lefver i tjugu år ännu!

ALICE.

Läkaren menade annat!

KAPTEN.

Läkarn!

ALICE.

Ja, hvem skulle eljes kunna ha någon grundad mening om en sjukdom?

KAPTEN.

Jag har ingen sjukdom, och har aldrig haft. Får icke heller, ty jag kommer att dö knall och fall som en gammal knekt!

ALICE.

Rörande läkarn! Du vet att doktorn har bjudning i kväll.

KAPTEN (*uppröra*).

Ja, än sedan! Vi äro icke bjudna, emedan vi icke umgås med doktorns, och vi umgås icke med doktorns därför att vi icke vilja, därför att jag föraktar dem båda två. Det är pack!

ALICE.

Det säger du om alla människor!

KAPTEN.

Därför att alla människor äro pack!

ALICE.

Utom du!

KAPTEN.

Ja, därför att jag uppfört mig anständigt under alla lifvets förhållanden. Därför är jag inte pack!

(Paus).

ALICE.

Vill du spela kort?

KAPTEN.

Låt gå!

ALICE

(tar fram en kortlek ur sybordslådan och börjar blanda).

Tänk, att doktorns får ha musikkåren på enskild tillställning!

KAPTEN *(vrea).*

Det är för att han smiter med öfversten i stan! Smita, se! — Den som hade kunnat det!

ALICE *(ger).*

Jag har varit väninna med Gerda, men hon var falsk mot mig...

KAPTEN.

De äro falska allihop! — — — Hvad har du i trumf därborta?

ALICE.

Tag glasögonen!

KAPTEN.

De hjälpa inte! — — — Ja, ja!

ALICE.

Det är spader i trumf!

KAPTEN *(missnöjd)*.

Spader? — — —

ALICE *(spelar ut)*.

Ja, det må nu vara, men för de nya officersfruarna äro vi prickade i alla fall!

KAPTEN *(spelar ut och tar)*.

vad gör det? Vi hålla ju aldrig några bjudningar, så märks det inte! Jag kan vara ensam... och har alltid varit!

ALICE.

Jag också! Men barnen! Barnen växa upp utan umgänge!

KAPTEN.

Det få de söka själfva i stan!... Den tog jag! Har du trumf kvar?

ALICE.

Jag har en! Det var mitt!

KAPTEN.

Sex och åtta gör femton . . .

ALICE.

Fjorton, fjorton!

KAPTEN.

Sex och åtta gör mig tjorton . . . Jag tror jag glömt räkna med! Och två gör sexton . . . *(gäspar)*. Du ska ge!

ALICE.

Du är trött!

KAPTEN *(ger)*.

Inte alls!

ALICE *(lyss utåt)*.

Man hör musiken ända hit!

(Paus).

ALICE.

Tror du att Kurt är bjuden med?

KAPTEN.

Han kom i morgse, så han har hunnit få

fram fracken, fastän han inte hunnit göra visit hos oss!

ALICE.

Karantänmästare? Ska det bli karantän här?

KAPTEN.

Ja! . . .

ALICE.

Han är i alla fall min kusin, och jag har en gång burit samma namn som han . . .

KAPTEN.

Det var ju ingen ära . . .

ALICE.

Hör du . . . *(skarpt)* låt du min släkt vara i fred, så ska din få vara i fred!

KAPTEN.

Se så! se så! Ska vi börja igen!

ALICE.

Är karantänmästaren läkare?

KAPTEN.

Nej! Han är bara ett slags civil förvaltare eller bokhållare, och Kurt blef ju aldrig något!

ALICE.

Han var en stackare...

KAPTEN.

Som har kostat mig slantar... Och när han gick från hustru och barn, så vardt han ärelös!

ALICE.

Inte fullt så sträng, Edgar!

KAPTEN.

Jo, det vardt han!... Hvad han sedan haft för sig i Amerika! Ja! Jag kan inte säga, att jag längtar efter honom! Men det var en hygglig pojke och jag tyckte om att räsonnera med honom!

ALICE.

Därför att han var så eftergifven...

KAPTEN *(högdraget).*

Eftergifven eller inte, det var i alla fall en människa man kunde tala vid... Här på ön finns inte en människa, som förstår hvad jag säger... det är ett samfund af idioter...

ALICE.

Det är ju underligt, att Kurt skulle komma

just till vårt silfverbröllop... antingen det firas eller inte...

KAPTEN.

Hvarför är det underligt!... Jaså, ja, det var han, som förde oss tillsammans, eller gifte bort dig, som de sa'!

ALICE.

Gjorde han inte det?

KAPTEN.

Jo visst!... Det var en så'n där idé, han fick... det lämnar jag åt dig att bedöma!

ALICE.

Ett lättsinnigt påhitt...

KAPTEN.

Som vi fått sota för, och inte han!

ALICE.

Ja, tänk, om jag varit kvar vid teatern! Alla mina väninnor äro nu storheter!

KAPTEN *(reser sig)*.

Se så där, ja!... Nu tar jag mig en grogg! *(Går till skåpet och gör en grogg, som han dricker stå-*

ende.) Det skulle vara en slå här att sätta foten på, så kunde man drömma sig vara i Köpenhamn, på American Bar!

ALICE.

Vi ska låta göra en slå, bara att det kan påminna om Köpenhamn. Det var ändå våra bästa stunder!

KAPTEN *(dricker häftigt).*

Ja! Minns du Nimbs navarin aux pommes! klack!

ALICE.

Nej, men jag minns Tivolis konserter!

KAPTEN.

Du har så hög smak, du!

ALICE.

Det borde ju glädja dig, att du har en fru med smak!

KAPTEN.

Det gör det också...

ALICE.

Ibland, när du behöfver skryta med henne...

KAPTEN (*dricker*).

De måtte dansa hos doktorns... Jag hör bastubornas tretjärndels takt — bom — bombom!

ALICE.

Jag hör hela melodin till alcazarvalsen. Ja — det var inte i går, som jag dansade vals...

KAPTEN.

Skulle du orka med det ännu?

ALICE.

Ännu?

KAPTEN.

Ja-a? Du är väl ur dansen, du, som jag?

ALICE.

Jag är ju tio år yngre än du!

KAPTEN.

Då äro vi lika gamla då, efter som damen skall vara tio år yngre!

ALICE.

Skäms! Du är en gubbe ju; men jag är i mina bästa år!

KAPTEN.

Åhja, det förstås, du kan nog vara charmant — mot andra, när du sätter till.

ALICE.

Få vi tända lampan nu?

KAPTEN.

Gärna!

ALICE.

Ring då!

KAPTEN
(går trögt till skrifbordet och ringer).

JENNY *(in från höger).*

KAPTEN.

Vill Jenny vara så artig och tända lampan.

ALICE *(skarpt).*

Du ska' tända taklampan!

JENNY.

Ja, hennes nåd! *(Tänder taklampan, under det kaptenen betraktar henne.)*

ALICE *(snäft).*

Har du torkat glaset ordentligt?

JENNY.

Jo, något!

ALICE.

Hvad är det för svar!

KAPTEN.

Hör nu . . . hör nu . . .

ALICE *(till Jenny)*.

Gå ut! Jag tänder lampan själf! Det är nog bäst!

JENNY.

Det tycker jag med! *(Går.)*

ALICE *(reser sig)*.

Gå!

JENNY *(dröjande)*.

Jag undrar, hvad frun skulle säga om jag gick?

ALICE *(tiger)*.

JENNY *(går)*.

KAPTEN
(går fram och tänder lampan).

ALICE *(orolig)*.

Tror du hon går sin väg?

KAPTEN.

Skulle inte förvåna mig, men då äro vi ställda . . .

ALICE.

Det är ditt fel. Du skämmer bort dem!

KAPTEN.

Åhnej! Du hör ju, de äro alltid artiga mot mig!

ALICE.

Därför att du kryper för dem! Du kryper för öfrigt för alla underordnade, därför att du är en slafnatur som despot.

KAPTEN.

Se så!

ALICE.

Jo, du kryper för ditt manskap och dina underofficerare, men du kan inte likas med dina jämlikar och öfverordnade.

KAPTEN.

Ouff!

ALICE

Så gör alla tyranner! . . . Tror du hon går?

KAPTEN.

Ja, om du inte går ut och säger ett vänligt ord åt henne!

ALICE.

Jag?

KAPTEN.

Skulle jag, så säger du, att jag kurtiserar pigorna!

ALICE.

Tänk, om hon går! Då får jag göra alla sysslorna, som sist, och förstöra händerna!

KAPTEN.

Det är inte det värsta! Men flyttar Jenny, så flyttar Kristin, och se'n få vi ingen tjänare mer hit på ön! Styrman på ångbåten skrämmer bort alla nya, som komma för att söka tjänsten... och glömmer han bort det, så gör mina konstaplar det!

ALICE.

Ja, dina konstaplar, som jag skall föda i mitt kök, och som du inte vågar visa ut...

KAPTEN.

Nej, för då gå de också vid nästa kapitulation... och då få vi stänga kanonbutiken!

ALICE.

Detta ruinerar oss!

KAPTEN.

Därför har officerskåren ämnat gå in till kunglig majestät och begära alimentationsbidrag . . .

ALICE.

Till hvem?

KAPTEN.

Till konstaplarne!

ALICE *(skrattar)*.

Du är för galen!

KAPTEN.

Ja, skratta litet för mig! Det kan behöfvas.

ALICE.

Snart har jag glömt att skratta . . .

KAPTEN *(tänder sin cigarr)*.

Det skall man aldrig glömma . . . det är så tråkigt ändå!

ALICE.

Inte är det roligt! . . . Vill du spela mer?

KAPTEN.

Nej, det tröttar mig.

(Paus.)

ALICE.

Vet du, att det retar mig i alla fall, att min kusin, nya karantänmästarn, först går till våra ovänner!

KAPTEN.

Ja, hvad är det att tala om!

ALICE.

Nå, men såg du i tidningen på anmälde resande, att han var skrifven som rentier. Han bör ha kommit till pengar då!

KAPTEN.

Rentier! Så-å! En rik släkting; det är verkligen den första i den här familjen!

ALICE.

I din familj, ja! Men i min har vi haft många rika!

KAPTEN.

Har han fått pengar, så är han väl högfärdig, men jag ska' hålla honom i schack! och

i mina kort skall han inte få titta! *(Det knackar i telegrafapparaten.)*

ALICE.

Hvem är det?

KAPTEN *(blir stående)*.

Tyst lite', är du snäll!

ALICE.

Nå, gå dit då!

KAPTEN.

Jag hör; jag hör hvad de säger! — Det är barnen! *(Går till apparaten och knackar svar, därpå fortsätter apparaten en stund, och då svarar kaptenen.)*

ALICE.

Nå-å?

KAPTEN.

Vänta lite! . . . *(Knackar slutsignalen.)* Det var barnen, som äro inne på högvakten i sta'n. Judith är klen igen och håller sig hemma från skolan.

ALICE.

Nu igen! Hvad sa' de mer?

KAPTEN.

Pengar, förstås!

ALICE.

Hvarför ska' Judith ha så brådtom? Om hon toge examen nästa år, vore det nog!

KAPTEN.

Säg henne det, får du se hvad det hjälper!

ALICE.

Du skulle säga't!

KAPTEN.

Hur många gånger har jag inte sagt det! Men det vet du väl, att barn göra som de vilja!

ALICE.

Här i huset åtminstone!...

KAPTEN *(gäspar)*.

ALICE.

Ska' du gäspa i din hustrus närvaro?

KAPTEN.

Hva' ska' man ta' sig för?... Märker du inte, att vi hvarenda dag säger samma sak! När du nyss gaf din gamla goda replik: »här i huset åtminstone», så skulle jag ha svarat med min gamla: det är inte mitt hus ensamt.

Men när jag redan svarat så femhundra gånger, så gäspar jag i stället. Min gäsp kan då betyda, att jag inte ids svara, eller att: »du har rätt, min ängel», eller »nu slutar vi».

ALICE.

Du är riktigt älskvärd i kväll!

KAPTEN.

Är det inte matdags snart?

ALICE.

Vet du, att doktorns beställt supéen från Grand Hôtel inne i sta'n?

KAPTEN.

Nej! Då ha de järpar! klack! Vet du, att järpen är den finaste fågeln, men det är ett barbari att steka honom i fläsk!...

ALICE.

Usch! tala om mat!

KAPTEN.

Om viner då? Jag undrar hvad de där barbarerna dricka till en järpe?

ALICE.

Ska jag spela för dig?

KAPTEN
(sätter sig vid skrifbordet).

Sista resursen! Ja, om du lät bli dina sorgmarscher och klagovisor — — — det låter som tendensmusik. Och jag lägger alltid till: »Hör så olycklig jag är! Miau, miau! Hör hvilken ryslig man jag har! Brum, brum, brum! Ack, om han snart vore död. Glädjetrumman, fanfarer; slutet alcazarvalsen! champagnegalopp»! Apropos champagne, det finns visst två buteljer kvar. Ska' vi ta' upp dem och låtsas det är främmande?

ALICE.

Nej, det ska' vi inte, för det är mina; jag har själf fått dem!

KAPTEN.

Du är alltid ekonom!

ALICE.

Och du är alltid snål, mot din fru åtminstone!

KAPTEN.

Då vet jag inte, hvad jag ska' hitta på! — Ska' jag dansa för dig?

ALICE.

Nej, tack! Du är nog ur dansen.

KAPTEN.

Du skulle ha en väninna i huset!

ALICE.

Tack! — Du borde ha en vän i huset!

KAPTEN.

Tack! Det är pröfvadt och till ömsesidig missbelåtenhet. Men intressant, som experiment var, att så snart en främmande kom i huset, så blefvo vi så lyckliga... till att börja med...

ALICE.

Men sedan!

KAPTEN.

Ja, tala inte om'et!

(Det knackar på vänster dörr).

ALICE.

Hvem kan det vara så sent?

KAPTEN.

Jenny brukar inte knacka.

ALICE.

Gå och öppna och ropa inte »kom in», det låter som i en verkstad!

KAPTEN *(går mot vänster dörr).*

Du tycker inte om verkstäder!

(Det knackar igen).

ALICE.

Öppna då!

KAPTEN

(öppnar, och mottager ett visitkort som räckes in).

Det är Kristin — Har Jenny gått! *(Då svaret icke höres af åskådarne, till Alice).* Jenny har gått!

ALICE.

Så blir jag piga igen!

KAPTEN.

Och jag blir dräng!

ALICE.

Kan man inte ta en af manskapet som hjälper i köket?

KAPTEN.

Det är inte sådana tider!

ALICE.

Men det var väl inte Jenny, som skickade sitt kort?

KAPTEN.

(betraktar kortet med glasögonen, och räcker det åt Alice).

Läs du, jag kan inte!

ALICE *(läser på kortet).*

Kurt! Det är Kurt! Ut och tag emot honom!

KAPTEN *(ut till vänster).*

Kurt! Nå, det var då roligt!

ALICE

(ordnar sitt hår, och synes vakna till lifvet).

KAPTEN

(in från vänster med Kurt).

Se här är han, förrädaren! Välkommen gamla gosse! Stora famnen!

ALICE *(mot Kurt).*

Välkommen i mitt hus, Kurt!

KURT.

Tack... Det var länge sedan man såg hvarann!

KAPTEN.

Hvad är det? Femton år! Och vi ha blifvit gamla...

ALICE.

Åh! Kurt är sig lik, tycker jag.

KAPTEN.

Sitt ner, sitt ner! — Och allra först, programmet! Är du bortbjuden till kvällen?

KURT.

Jag är bjuden till doktorns, men jag har icke lofvat komma!

ALICE.

Då stannar du hos dina släktingar!

KURT.

Det tycks vara det naturligaste, men doktorn är liksom min förman, och jag får olägenheter sedan!

KAPTEN.

Hvad är det för prat! Jag har aldrig varit rädd för mina förmän...

KURT.

Rädd eller icke, olägenheterna visa sig likafullt!

KAPTEN.

Här på ön är jag herre! Håll dig bakom mig, så vågar ingen på dig!

ALICE.

Tyst nu, Edgar! *(Fattar Kurts hand.)* Oafsedt herrar och förmän, stannar du hos oss. Det skall man finna både passande och korrekt!

KURT.

Må ske då! — I synnerhet som jag tycker mig vara välkommen här.

KAPTEN.

Hvarför skulle du ej vara välkommen . . . Vi ha väl inget obytt . . .

KURT
(kan ej dölja en viss förstämning).

KAPTEN.

Hvad skulle det vara! Du var lite slarfvig, men du var ung, och det har jag glömt! Jag är inte långsint!

ALICE *(plågad.)*

(Alla tre sitta vid sybordet.)

ALICE.

Nå, du har varit vida i världen?

KURT.

Ja, och nu hamnar jag hos er...

KAPTEN.

Som du gifte ihop för tjugufem år sedan.

KURT.

Så var det nu inte, men det gör ingenting. Det är roligt se att ni hållit ihop i tjugufem år . . .

KAPTEN.

Ja, vi ha dragits me't; ibland har det varit si och så, men som sagdt, det håller. Och Alice har inte haft att beklaga sig; fullt opp har det varit, och pengar har strömmat. Du vet kanske inte att jag är en berömd författare, läroboksförfattare...

KURT.

Jo, jag minns då vi skiljdes i världen, att du gifvit ut en gevärslära som gick bra! Begagnas den än i krigsskolorna?

KAPTEN.

Den finns kvar, och den står sig som numro ett, fastän de försökt sticka ut den med en sämre... som visserligen läses nu, men är komplett värdelös!

(Plågsam tystnad.)

KURT.

Ni har rest i utlandet, har jag hört!

ALICE.

Ja, vi har varit i Köpenhamn fem gånger, tänk dig!

KAPTEN.

Jo! Ser du, då jag tog Alice från teatern...

ALICE.

Tog du?

KAPTEN.

Ja, jag tog dig som en hustru skall tas...

ALICE.

Så modig du blifvit.

KAPTEN.

Men som jag sen fick äta upp att jag hindrat hennes lysande bana... hm... så måste

jag i vederlag lofva föra min fru till Köpenhamn... och det har jag hållit — ärligt! Fem gången ha vi varit där! Fem *(räcker upp vänstra handens fem fingrar)*... Har du varit i Köpenhamn?

KURT *(ler)*.

Nej, jag har mest varit i Amerika...

KAPTEN.

Amerika? Det är visst något rysligt busland?

KURT *(förstämd)*.

Inte är det Köpenhamn!

ALICE.

Har du... hört något... från dina barn?

KURT.

Nej!

ALICE.

Kära du, förlåt, men nog var det obetänksamt lämna dem så...

KURT.

Jag lämnade dem icke, utan rätten dömde dem till modern...

KAPTEN.

Det där ska vi inte tala om nu! Jag tycker nu, att det var godt för dig att komma ifrån den där soppan!

KURT *(till Alice)*.

Hur mår dina barn?

ALICE.

Jo, tack! De gå i skolan i stan, och äro snart fullvuxna!

KAPTEN.

Ja, det är duktiga ungar, och pojken har ett briljant hufvud! Briljant! Han ska in vid Generalstaben . . .

ALICE.

Om de tar emot honom!

KAPTEN.

Honom? Ett ämne till krigsminister!

KURT.

Från det ena till det andra! . . . Det skall bli karantän här . . . pästen, koleran och det där. Och doktorn ska bli min förman, som ni vet . . . Hurdan karl är doktorn?

KAPTEN.

Karl? Det är ingen karl! Det är en ointelligent skurk!

KURT *(till Alice).*

Det var högst obehagligt för mig!

ALICE.

Så farligt är det inte som Edgar säger, men jag kan inte neka att han är mig osympatisk...

KAPTEN.

En skurk är det! Och det är de andra med, tullförvaltarn, postmästarn, telefonfröken, apotekarn, lots... hvad heter det — åldermannen — skurkar allihop, och därför umgås jag inte med dem!

KURT.

Är du brouillerad med allesammans?

KAPTEN.

Allesammans!

ALICE.

Ja, det är sanning att man inte kan umgås med dessa människor!

KAPTEN.

Det är som om alla landets tyranner blifvit skickade till denna ö att inspärras!

ALICE (*ironiskt*).

Jo, säkert!

KAPTEN (*godmodigt*).

Hm! Är det någon anspelning på mig! Jag är ingen tyrann, åtminstone inte i mitt hus!

ALICE.

Du aktar dig!

KAPTEN (*till Kurt*).

Du ska inte tro, hvad hon säger! Jag är en mycket hygglig äkta man och gumman är den bästa fru i världen.

ALICE.

Vill Kurt dricka något?

KURT.

Tack, inte nu!

KAPTEN.

Har du blifvit . . .

KURT.

Lite måttlig, bara!

KAPTEN.

Amerikansk?

KURT.

Ja!

KAPTEN.

Jag vill ha omåttligt, annars får det vara! En karl ska stå för en bägare!

KURT.

För att återkomma till grannarne här på ön! Min ställning sätter mig i beröring med alla... och det blir nog svårt att kryssa, ty om man också inte vill bli indragen, så dras man in ändå i folks intriger.

ALICE.

Gå till dem, du, till oss kommer du alltid igen, ty här har du uppriktiga vänner!

KURT.

Är det inte hemskt att sitta ensamma midt ibland ovänner som ni?

ALICE.

Roligt är det inte!

KAPTEN.

Det är inte alls hemskt! Jag har bara haft ovänner hela mitt lif, och de ha hulpit mig

fram i stället för att skada mig! Och när jag skall dö en gång, kan jag säga, jag är inte skyldig någon och jag har aldrig fått något till skänks. Hvar bit jag äger, har jag fått slå mig fram till.

ALICE.

Ja, Edgars bana har icke gått på rosor . . .

KAPTEN.

På törnen, och stenar, flintstenar . . . men den egna kraften! Känner du den?

KURT *(enkelt)*.

Ja, dess otillräcklighet lärde jag inse för tio år sedan!

KAPTEN.

Då är du en stackare!

ALICE *(till Kapten)*.

Edgar!

KAPTEN.

Jo han är en stackare, om han icke besitter den egna kraften! Det är visserligen sant att när mekaniken är slut, så blir det bara en skottkärra att skjuta ut på trädgårdslandet, men så långt mekaniken håller, så är det att sparka och slå, med händer och fötter, så länge tygen hålla! Det är min filosofi.

KURT *(ler).*

Du är rolig att höra på...

KAPTEN.

Men du tror inte, att det är så?

KURT.

Nej, det tror jag inte.

KAPTEN.

Ja, men det är så i alla fall!

(Det har börjat blåsa under sista scenen, och nu smäller en af portarna i fonden igen.)

KAPTEN *(reser sig).*

Det börjar blåsa! Kunde känna det! *(Går och stänger portarna och knackar på barometern.)*

ALICE *(till Kurt).*

Du stannar ju till kvälln?

KURT.

Ja, tack!

ALICE.

Men det blir mycket enkelt, för vår husa har flyttat!

KURT.

Det blir så bra, så!

ALICE.

Du är så anspråkslös, du, kära Kurt!

KAPTEN *(vid barometern).*

Om ni kunde se, hur barometern faller! Jag kände det på mig!

ALICE *(till Kurt hemligt).*

Han är nervös!

KAPTEN.

Vi skulle ha kvällsmat snart!

ALICE *(reser sig).*

Jag ska' just gå nu och ställa om! Sitt ni och filosofera, *(till Kurt hemligt)* men säg inte emot honom, då blir han ur humöret. Och fråga inte, hvarför han ej blef major!

KURT *(nickar bifall).*

ALIGE *(går åt höger).*

KAPTEN
(sätter sig vid sybordet hos Kurt).

Laga nu, att vi få något godt, gumman!

ALICE.

Gif mig pengar, skall du nog få!

KAPTEN.

Alltid pengar!

ALICE *(går)*.

KAPTEN *(till Kurt)*.

Pengar, pengar, pengar! Hela dagen går jag med portmonnän, så jag slutligen inbillat mig vara en portmonnä! Känner du till det!

KURT.

Ahjo! Med den skillnad, att jag trodde mig vara en plånbok!

KAPTEN.

Haha! Jo, du har känt på den tobaken! De fruntimmerna! Haha! Och du fick fatt i den rätta sorten!

KURT *(tåligt)*.

Låt det där vara begrafvet, nu!

KAPTEN.

Det var en riktig juvel!... Då har jag i alla fall — trots allt! — fått en bra kvinna; för hon är regel, trots allt!

KURT *(ler godmodigt)*.

Trots allt!

KAPTEN.

Skratta inte du!

KURT *(som förr)*.

Trots allt!

KAPTEN.

Ja, hon har varit en trogen maka... en förträfflig mor, utomordentlig... men *(tittar åt högra dörren)* hon har ett satans lynne. Vet du, det finns stunder, då jag bannat öfver dig, som skaffa' mig henne på halsen!

KURT *(godmodigt)*.

Men det har jag inte! Människa, hör då...

KAPTEN.

Tja, tja, tja, du pratar smörja och glömmer bort saker, som äro otrefliga att minnas! Ta' inte illa upp, jag är van att kommendera och domdera, ser du, men du känner mig och blir inte ond.

KURT.

Inte alls! Men jag har inte skaffat dig hustru, tvärtom.

KAPTEN
(utan att låta störa sig i sin svada).

Tycker du inte lifvet är konstigt i alla fall?

KURT.

Nog är det det!

KAPTEN.

Och att bli gammal; roligt är det inte, men det är intressant! Ja, jag har ingen ålder, men det börjar kännas efter! Alla ens bekanta dö undan, och man blir så ensam!

KURT.

Lycklig den, som har en hustru att åldras tillsammans med!

KAPTEN.

Lycklig? Ja, det är en lycka; ty barnen gå ju också ifrån en. Du skulle icke ha gått ifrån dina!

KURT.

Nej, men jag gjorde inte det. De togos ifrån mig...

KAPTEN.

Nu ska' du inte bli ond, när jag säger dig det...

KURT.

Men det var ju inte så...

KAPTEN.

Hur det var, i alla fall, det är glömdt; men ensam är du!

KURT.

Man vänjer sig vid allt, kära du!

KAPTEN.

Kan man... kan man vänja sig vid... att vara alldeles ensam också?

KURT.

Du ser ju mig!

KAPTEN.

Hvad har du gjort under dessa femton år?

KURT.

Hvilken fråga! Dessa femton år!

KAPTEN.

Du lär ha kommit öfver pengar och är rik!

KURT.

Rik är jag inte...

KAPTEN.

Jag tänker inte låna...

KURT.

Om så vore, står jag redo...

KAPTEN.

Tack så mycket, men jag har min upp- och afskrifningsräkning. Ser du *(tittar åt högra dörren)*, här i huset får intet fattas; och den dagen jag icke hade pengar... gick hon sin väg!

KURT.

Åh, nej!

KAPTEN.

Nej? Jag vet det, jag! — Kan du tänka dig, att hon alltid passar på, när jag är utan pengar, bara för att få nöjet öfverbevisa mig, att jag icke försörjer min familj.

KURT.

Men du har ju stora inkomster, minns jag du sade.

KAPTEN.

Visst har jag stora inkomster... men det räcker inte.

KURT.

Då äro de inte stora, enligt vanliga begrepp...

KAPTEN.

Lifvet är konstigt, och vi också!

(Det knackar i telegrafen.)

KURT.

Hvad är det?

KAPTEN.

Det är bara en tids-bestämning.

KURT.

Har ni inte telefon?

KAPTEN.

Jo, i köket; men vi begagnar telegrafen, emedan fröknarna talar om allt hvad vi säger.

KURT.

Det måtte vara ett fasligt samhällslif här ute vid hafvet.

KAPTEN.

Ja, det är helt enkelt rysligt! Hela lifvet är rysligt! Och du, som tror på fortsättningen, menar du, att det blir frid efteråt?

KURT.

Det blir väl kamp och stormar där med!

KAPTEN.

Där med — om det finns något där! Hellre då förintelsen!

KURT.

Vet du, om förintelsen skulle försiggå utan smärta?

KAPTEN.

Jag kommer att dö knall och fall utan smärta!

KURT.

Jaså, det vet du?

KAPTEN.

Ja, det vet jag!

KURT.

Du tycks inte vara nöjd med din tillvaro?

KAPTEN *(suckar)*.

Nöjd? Den dag jag fick dö, skulle jag vara nöjd!

KURT *(reser sig)*.

Det vet du inte! ... Men säg: hvad har ni för er här i huset? Hvad händer här? Det luktar som giftiga tapeter, och man blir sjuk, bara man kommer in! Jag skulle helst gå min väg, om jag icke lofvat Alice att stanna. Det ligger lik under golfven; och här hatas, så att det är svårt att andas.

KAPTEN
(sjunker ihop och stirrar framför sig).

KURT.

Hvad är det med dig? Edgar!

KAPTEN *(orörlig).*

KURT *(slår kapten på axeln).*

Edgar!

KAPTEN *(vaknar till besinning).*

Sa' du något? *(Ser sig omkring.)* Jag tyckte det var... Alice!... Jaså, det är du? — Hör du... *(Faller i slöhet igen.)*

KURT.

Detta är rysligt! *(Går till höger dörr, som han öppnar.)* Alice!

ALICE
(ut, med ett köksförkläde för sig).

Hvad är det?

KURT.

Jag vet inte! Se på honom!

ALICE *(lugnt).*

Han är så där frånvarande ibland!... Jag ska' spela, så vaknar han!

KURT.

Nej, inte så! Inte... Låt mig hållas!... Hör han? Ser han?

ALICE.

Nu hvarken hör han eller ser!

KURT.

Och det säger du så lugnt!... Alice, hvad har ni för er här i huset!

ALICE.

Fråga honom, där!

KURT.

Honom där?... Det är ju din man!

ALICE.

För mig en främmande man, lika främmande som för tjugufem år sedan! Jag vet ingenting om denna mannen... annat än...

KURT.

Håll! Han kan höra dig!

ALICE.

Nu hör han ingenting!

(En trumpetsignal utanför.)

KAPTEN
(rusar upp, tar sabeln och uniformsmössan).

Förlåt! Jag skall visitera posterna bara! *(ut genom fondportarna).*

KURT.

Är han sjuk?

ALICE.

Jag vet inte!

KURT.

Är han från förståndet?

ALICE.

Jag vet inte!

KURT.

Dricker han?

ALICE.

Han skryter mer af det, än han dricker!

KURT.

Sitt ner och tala; men lugnt och sannfärdigt!

ALICE *(sätter sig).*

Hvad skall jag säga? — Att jag suttit i detta torn en mansålder, instängd, bevakad af

en man. som jag alltid hatat, och numera hatar så gränslöst, att den dag han doge, skulle jag skratta högt i luften.

KURT.

Hvarför ha'n I icke skiljts?

ALICE.

Fråga! Vi skildes som förlofvade två gånger, se'n dess ha vi sökt skiljas hvarje dag, som gått... men vi äro hopsmidda och kunna icke komma loss! En gång voro vi skilda — inomhus — under fem års tid! Nu kan bara döden skilja oss; det vet vi, och därför vänta vi honom som befriaren!

KURT.

Hvarför ären I så ensamma?

ALICE.

Därför att han isolerar mig! Först utrotade han alla mina syskon ur huset — han kallar det själf att »utrota» — sedan mina väninnor och andra...

KURT.

Men hans släktingar? Dem har du utrotat?

ALICE.

Ja; ty de höllo på att beröfva mig lifvet, sedan de tagit heder och ära. — Slutligen måste jag underhålla förbindelse med världen och människorna genom den där telegrafen — ty telefonen bevakades af fröknarne... jag har lärt mig själf telegrafera, och det vet han inte af. Du får inte tala om det, för då dödar han mig.

KURT.

Förskräckligt! förskräckligt!... Men hvarför ger han mig skuld till ert giftermål? Låt mig nu berätta hur det var!... Edgar var min ungdomsvän! När han fick se dig, blef han genast förälskad! Han kom till mig och bad mig mäkla. Jag svarade genast: nej! och, min goda Alice, jag kände ditt tyranniska och grymma sinnelag. Därför varnade jag honom... och när han blef efterhängsen, skickade jag honom att söka din bror som böneman.

ALICE.

Jag tror hvad du säger; men han har narrats för sig själf i alla dessa år, så att nu kan du aldrig få honom på andra tankar.

KURT.

Så låt honom skylla på mig då, om det kan lindra hans kval.

ALICE.

Det är då för mycket...

KURT.

Jag är så van... men det som grämer mig, hans orättvisa beskyllning, att jag öfvergifvit mina barn...

ALICE.

Sådan är han; han säger hvad han tycker, och då tror han på det. Men dig synes han hålla af, mest därför, att du inte säger emot... Försök nu, att inte tröttna på oss... Jag tror, att du kom i en för oss lycklig stund; jag tar det som en skickelse rent af... Kurt! Du får icke tröttna på oss, ty vi äro bestämdt de olyckligaste männniskor, som finnas på hela jorden! *(Gråter.)*

KURT.

Ett äktenskap har jag sett på nära håll... och det var fasansfullt! Men detta är nästan värre!

ALICE.

Tycker du det?

KURT.

Ja!

ALICE.

Hvems fel är det?

KURT.

Alice! I samma stund du upphör att fråga, hvems felet är, skall du känna en lättnad. Försök att ta' det som ett faktum, en pröfning, som måste bäras...

ALICE.

Det kan jag inte! Det är för mycket! *(Reser sig.)* Det är ohjälpligt!

KURT.

Stackars människor!... Vet du hvarför ni hatar hvarandra?

ALICE.

Nej! Det är det mest oresonliga hat, utan grund, utan ändamål, men också utan slut. Och tänk dig, hvarför han mest fruktar döden? Han är rädd jag skall gifta om mig.

KURT.

Då älskar han dig!

ALICE.

Sannolikt! Men det hindrar icke, att han hatar mig!

KURT *(liksom för sig själf).*

Det kallas kärlekshatet och är från afgrunden! ... Tycker han om att du spelar för honom?

ALICE.

Ja, men bara fula melodier... till exempel den här hemska »Bojarernas intåg». När han får höra den, blir han besatt och vill dansa.

KURT.

Dansar han?

ALICE.

Ja, han är så lustig emellanåt!

KURT.

En sak... förlåt jag frågar. Hvar är barnen?

ALICE.

Du vet kanske inte att två äro döda?

KURT.

Har du gått igenom det också?

ALICE.

Hvad har jag icke gått igenom?

KURT.

Men de två andra?

ALICE.

I stan! De kunde inte vara hemma! Ty han reste dem emot mig...

KURT.

Och du mot honom.

ALICE.

Ja, naturligtvis. Och så blef partibildning, röstvärfning, mutor . . och för att icke förstöra barnen, så skildes vi från dem! Det som skulle vara föreningsbandet blef söndringen, det som är hemmets välsignelse blef till förbannelse... ja, jag tror ibland att vi tillhöra en förbannad släkt!

KURT.

Efter syndafallet, ja, det är ju så!

ALICE

(med en giftig blick och en hvass stämma).

Hvilket syndafall?

KURT.

De första människornas!

ALICE.

Jaså, jag trodde du mente något annat!

(Förlägen tystnad.)

ALIC *(med knäppta händer).*

Kurt! Min frände, min ungdomsvän! Jag har icke alltid varit så mot dig som jag bort! Men nu är jag straffad, och du har fått hämnd på mig!

KURT.

Icke hämnd! Här hämnas icke! Tyst!

ALICE.

Minns du en söndag, när du var förlofvad? Jag hade bjudit eder till middag!

KURT.

Tyst!

ALICE.

Jag måste tala, haf förbarmande! ... När ni kommo till middagen, så voro vi borta och ni måste vända om!

KURT.

Ni voro själfva bortbjudna, hvad är det nu att tala om!

ALICE.

Kurt! När jag i dag, nyss, bjöd dig till kvälln, trodde jag, att det fanns något i skafferiet! *(Döljer ansiktet i händerna.)* Och där finns intet, icke ens en bit bröd!...

KURT *(gråter)*.

Stackars, stackars Alice.

ALICE.

Men när *han* kommer och vill ha att äta, och det inte finns något... så blir han ond. Du har aldrig sett honom ond!... O Gud, denna förnedring!

KURT.

Vill du låta mig gå ut och ordna detta?

ALICE.

Det finns ingenting att få här på ön!

KURT.

Icke för min skull, men för hans och din... låt mig tänka ut något, något... vi måste slå bort saken med löje, när han kommer... Jag skall föreslå, att vi dricka, så hittar jag på något under tiden... Få honom i humör, spela för honom hvad strunt som helst... Sätt dig vid pianot och var i ordning!

ALICE

Se på mina händer, om de äro att spela med! Jag får skura mässingen och torka glas, elda och städa . . .

KURT.

Med ni har ju två tjänare!

ALICE.

Det måste heta så, därför att han är officer... men tjänarne gå jämt och samt, så ibland äro vi utan alldeles... mestadels ... Hur skall jag komma ut ur detta... detta med soupéen? O, om elden tog i huset...

KURT.

Tyst Alice, tyst!

ALICE.

Om hafvet ville stiga och ta bort oss!

KURT.

Nej, nej, nej, jag kan icke höra på dig!

ALICE.

Hvad skall han säga, hvad skall han säga... Gå inte, Kurt, gå inte ifrån mig!

KURT.

Nej, min stackars vän ... jag skall inte gå!

ALICE.

Ja, men när du har gått ...

KURT.

Har han slagit dig?

ALICE.

Mig? Åhnej, då vet han jag skulle gått! Någon stolthet får man hålla på!

(Utanför höres: »Halt! Verda? — Go' vän!»)

KURT *(reser sig)*.

Är det han?

ALICE *(skrämd)*.

Ja, det är han!

(Paus.)

KURT.

Hvad i all världen skall vi göra?

ALICE.

Jag vet inte, jag vet inte!

KAPTEN *(in från fonden, munter).*

Så där; nu är man ledig!... Nå, nu har hon hunnit beklaga sig! Är hon inte olycklig... hva?...

KURT.

Hur är det med vädret därute?

KAPTEN.

Det är half storm!... *(Skämtsamt, gläntar på ena porten.)* Riddar Blåskägg med jungfrun i tornet; och därute går vakten med dragen sabel och bevakar skön jungfrun... och så kommer bröderna, men vakten går där, se på'n! Takt och tu! Det är en bra vakt! Se på'n! melitamtamta, melitalia-lej! Ska vi dansa svärdsdansen? Den ska' Kurt se på!

KURT.

Nej, ta Bojarernas intåg i stället!

KAPTEN.

Känner du den, du?... Alice, i köksförklät, kom och spela! kom, sa jag!

ALICE *(går motvilligt till pianot).*

KAPTEN *(nyper henne i armen).*

Nu har du förtalat mig!

ALICE.

Jag?

KURT *(vänder sig bort).*

ALICE

(spelar »Bojarernas intåg»).

KAPTEN

(figurerar något slags ungersk dans bakom skrifbordet och slår med sporrarna. Då segnar han till golfvet, utan att märkas af Kurt och Alice, hvilken senare spelar stycket till slut).

ALICE *(utan att vända sig).*

Ska' vi ta om?

(Tystnad.)

ALICE

(vänder sig om och får se kapten liggande sanslös, dold för åskådarne af skrifbordet).

Herre Jesus! *(Hon blir stående med armarne öfver bröstet, uppgifvande en suck, såsom af tacksamhet och lättnad.)*

KURT

(vänder sig om; skyndar fram till kapten).

Hvad är det? Hvad är det?

ALICE *(i högsta spänning).*

Är han död?

KURT.

Jag vet inte! Hjälp mig!

ALICE *(blir stående)*.

Jag kan icke röra vid honom ... är han död?

KURT.

Nej! Han lefver!

ALICE *(suckar)*.

KURT

(med kaptenen, som rest sig och sättes i en stol).

KAPTEN

Hvad var det? *(Tystnad.)* Hvad var det?

KURT.

Du föll ju.

KAPTEN.

Var det något?

KURT.

Du föll till golfvet. Hur är det nu?

KAPTEN

Med mig? Ingenting alls! Jag vet inte af något? Hvad står ni och gapar på?

KURT.

Du är sjuk!

KAPTEN.

Hvad är det för prat? Spela du, Alice... Ah! nu är det här igen! *(Tar sig för hufvudet.)*

ALICE.

Ser du, att du är sjuk!

KAPTEN.

Skrik inte! Det är bara en svimning!

KURT.

Vi måste ha läkare! — Jag går ut till telefon!...

KAPTEN.

Jag vill inte ha någon läkare!

KURT.

Du måste! Vi måste kalla honom för vår skull, ty vi få ansvar eljest!

KAPTEN.

Jag kör ut honom, om han kommer!... Jag skjuter ner honom!... Ah! nu är det här igen! *(Tar sig för hufvudet.)*

KURT *(går till höger dörr)*.

Nu går jag till telefon! *(Ut.)*

ALICE (*tar af sig förklädet*).

KAPTEN.

Vill du ge mig ett glas vatten?

ALICE.

Jag är väl tvungen! (*Ger honom ett glas vatten.*)

KAPTEN.

Huru älskvärd!

ALICE.

Är du sjuk?

KAPTEN.

Förlåt mig, att jag icke är frisk.

ALICE.

Vill du sköta dig då?

KAPTEN.

Du lär väl icke vilja det!

ALICE.

Det kan du vara säker på!

KAPTEN.

Stunden är kommen, som du väntat så länge

ALICE.

Ja, och som du trodde aldrig skulle komma!

KAPTEN.

Var inte ond på mig!

KURT (*in från höger*).

Det är bedröfligt...

ALICE.

Hvad svarade han?

KURT.

Han ringde af, utan vidare!

ALICE (*till kapten*).

Där ha vi följderna af ditt gränslösa öfvermod!

KAPTEN.

Jag tror jag blir sämre!... Sök få en läkare från stan!

ALICE (*går till telegrafen*).

Det blir per telegraf då!

KAPTEN
(reser sig till hälften, häpen).

Kan — du — telegrafera?

ALICE *(telegraferar).*

Ja, det kan jag!

KAPTEN.

Jaså?... Gå på då!... Så falsk hon är! *(Till Kurt.)* Kom och sitt bredvid mig!

KURT
(sätter sig bredvid kapten).

KAPTEN.

Håll mig i handen! Jag sitter och faller. Kan du tänka dig! Utföre, något; det är underligt!

KURT.

Har du haft sådana anfall förut?

KAPTEN.

Aldrig!...

KURT.

Medan ni väntar på svaret från stan, går jag till doktorn och talar vid honom. Har han skött dig förr?

KAPTEN.

Det har han!

KURT.

Då känner du hans konstitution! . . . *(Går åt vänster.)*

ALICE.

Här blir svar om en stund! Det var snällt af dig, Kurt! Men kom fort igen!

KURT.

Så fort jag kan! *(Ut.)*

KAPTEN.

Han är snäll, Kurt! Och så förändrad!

ALICE.

Ja, och till sin fördel! Jag beklagar honom emellertid, att han skulle råka in i vårt elände, just nu.

KAPTEN.

Och lyckönska oss! . . . Jag undrar, hur han har det egentligen! Märkte du, att han icke ville tala om sina förhållanden?

ALICE.

Jag märkte det, men jag tror ingen frågade honom heller!

KAPTEN.

Tänk, hans lif! ... Och vårt! Jag undrar, om alla människors lif är likadant?

ALICE.

Kanske, fastän de inte tala om'et, som vi!

KAPTEN.

Ibland har jag trott, att elände drar elände till sig, och att de lyckliga sky olyckan! Därför få vi aldrig se annat än elände!

ALICE.

Har du känt några lyckliga?

KAPTEN.

Låt mig tänka! ... Nej! ... Jo ... Ekmarks!

ALICE.

Hvad du säger! Hon som opererades i fjor...

KAPTEN.

Det är sant! Ja, då vet jag inte ... jo, von Kraffts.

ALICE.

Ja, hela familjen lefde idyll, i välstånd, aktning, med snälla barn, goda giften, ända fram

till femtio år. Så kom kusinen och begick brott, med fängelse och sviter; och då var det slut med friden. Familjenamnet var vanäradt i alla tidningar... Krafftska mordet gjorde det omöjligt för den så firade familjen att visa sig ute; barnen måste tas från skolorna... Åh, Gud!

KAPTEN.

Jag undrar, hvad jag har för sjukdom!

ALICE.

Hvad tror du?

KAPTEN.

Hjärtat, eller hufvet! Det är, som om själen ville flyga ut och upplösa sig i ett rökmoln.

ALICE.

Har du aptit?

KAPTEN.

Ja! Hur är det med soupéen?

ALICE
(går öfver golfvet orolig).

Jag ska' fråga Jenny!

KAPTEN.

Hon har ju gått!

ALICE.

Ja, ja, ja!

KAPTEN

Ring på Kristin, så kan jag få friskt vatten!

ALICE *(ringer)*.

Tänk ... *(ringer igen)*. Hon hör inte!

KAPTEN.

Gå ut och se efter ... tänk, om hon har gått också!

ALICE

(går och öppnar vänster dörr).

Hvad är det? Hennes koffert står packad i korridoren!

KAPTEN.

Då har hon gått!

ALICE

Detta är helvetet!

(Faller i gråt, kastar sig på knä och lägger hufvudet på en stol, snyftande.)

KAPTEN.

Och allt på en gång! ... Och så skulle Kurt komma och få se in i vårt mackel! Finns det en förödmjukelse kvar, så må han komma nu, just nu!

ALICE.

Ah, vet du hvad jag anar? Kurt gick och kommer inte igen!

KAPTEN.

Det tror jag honom om!

ALICE.

Ja, vi äro förbannade . . .

KAPTEN.

Hvad är det för slag?

ALICE.

Ser du icke, hur alla sky oss?

KAPTEN.

Det föraktar jag! *(Telegrafen knackar.)* Där är svaret! Tyst, jag hör det! . . . Ingen har tid! Undanflykter! . . . Det packet!

ALICE.

Där har du för att du föraktat dina läkare... och underlåtit honorera dem!

KAPTEN.

Det är inte så . . .

ALICE.

Äfven när du kunde, ville du inte honorera, därför att du ringaktade deras arbete, som du har ringaktat mitt och alla andras arbete! ... De vill inte komma! Och telefonen är stängd, därför att du icke heller ansåg den värd något! Ingenting är värdt något mer än dina gevär och kanoner!

KAPTEN.

Stå inte och språka ...

ALICE.

Allt går igen!

KAPTEN.

Hvad är det för skrock ... sån't där säger gamla käringar!

ALICE.

Du får väl se! ... Vet du, att vi äro skyldiga Kristin sex månar's lön.

KAPTEN.

Ja, det har hon stulit för!

ALICE.

Men jag har dessutom måst låna af henne kontant!

KAPTEN.

Det tror jag dig om!

ALICE.

Så otacksam du är! Du vet, att jag lånade till barnens inresa!

KAPTEN.

Kurt kom vackert igen! Skurk, den med. Och feg! Vågade inte säga, att han fått nog, och att det var roligare på doktorns bal. Väntade väl en dålig soupée hos oss! . . . Uslingen är sig lik!

KURT *(in hastigt från vänster).*

Jo, min kära Edgar! Så här är det! . . . Doktorn känner ditt hjärta utantill . . .

KAPTEN.

Hjärta?

KURT.

Ja, du har länge haft kalkhjärta . . .

KAPTEN.

Stenhjärta?

KURT.

Och . . .

KAPTEN.

Är det farligt?

KURT.

Ja, det vill säga...

KAPTEN.

Det är farligt!

KURT.

Ja!

KAPTEN.

Döden?

KURT.

Du måste iakttaga stor försiktighet! Först: cigarren bort!

KAPTEN *(kastar cigarren).*

KURT.

Och så: whiskyn bort!... Därpå, till sängs!

KAPTEN *(rädd).*

Nej, det vill jag inte! Inte i sängen! Då är det slut! Då kommer man aldrig upp mer! Jag ligger på soffan i natt. Hva sa' han mer?

KURT.

Han var mycket vänlig och ville komma genast, om du kallar honom!

KAPTEN.

Var han vänlig den hycklaren? Jag vill icke se honom!... Får jag äta då?

KURT.

Inte i kväll! Och de följande dagarne endast mjölk!

KAPTEN.

Mjölk! Det kan jag inte ta i mun!

KURT.

Får väl lära dig!

KAPTEN.

Nej, jag är för gammal att lära! *(Tar sig åt hufvet.)* Ah! nu är det här igen! *(Han blir sittande och stirrar.)*

ALICE *(till Kurt).*

Hvad sa' doktorn?

KURT.

Att han kan dö!

ALICE.

Gud vare lofvad!

KURT.

Akta dig, Alice! Akta dig! ... Och nu, gå in efter en kudde och en filt, skall jag lägga honom här på soffan! Sedan sitter jag på stolen, hela natten!

ALICE.

Och jag?

KURT.

Du går och lägger dig. Din närvaro tycks förvärra hans tillstånd!

ALICE.

Befall! Jag lyder, ty du menar väl med oss båda! *(Går till vänster.)*

KURT.

Med båda, märk det, och jag går icke med i partistrider!

KURT

(tar vattenkaraffinen och går ut till höger).

(Man hör hur det blåser utanför; därpå blåser fondporten upp och en gumma med fattigt, obehagligt utseende tittar in.)

KAPTEN

(vaknar, reser sig, ser sig omkring).

Jaså, de ha lämnat mig de skurkarne!

Får se gumman, och blir skrämd)... Hvem är det! Hvad vill ni?

GUMMAN.

Jag ville bara stänga porten, snälla herrn.

KAPTEN.

Hvarför det? Hvarför det?

GUMMAN.

Därför att den blåste upp, just som jag gick förbi.

KAPTEN.

Du tänkte stjäla, du!

GUMMAN.

Finns inte så mycket att ta! Mente Kristin!

KAPTEN.

Kristin!

GUMMAN.

God natt herrn, sof så godt! *(Stänger porten och går.)*

ALICE

(in från vänster med kuddar och filt).

KAPTEN.

Hvem var där i dörrn? Var det någon?

ALICE.

Ja, det var gamla Maja från fattighuset, som gick förbi.

KAPTEN.

Är du säker?

ALICE.

Är du rädd?

KAPTEN.

Jag, rädd? Åhnej!

ALICE.

Efter du inte vill gå i säng, så lägg dig här.

KAPTEN

(går och lägger sig på soffan).

Här vill jag ligga! *(Vill fatta Alice' hand, men hon drar den undan.)*

KURT *(in, med vattenkaraffin).*

KAPTEN.

Kurt, gå inte ifrån mig!

KURT.

Jag skall stanna hos dig hela natten! Alice går och lägger sig!

KAPTEN.

God natt, då Alice!

ALICE *(till Kurt).*

God natt, Kurt!

KURT.

God natt!

KURT

(tar en stol och sätter sig invid Kaptens bädd).

Vill du inte ta af dig stöflarna?

KAPTEN.

Nej! En krigare vill alltid vara rustad!

KURT.

Väntar du batalj, då?

KAPTEN.

Kanske! ... *(Reser sig i bädden.)* Kurt! Du är den enda människa, som jag blottat mig för! Hör en sak! ... Om jag dör i natt ... tänk på mina barn!

KURT.

Det skall jag göra!

KAPTEN.

Tack, jag litar på dig.

KURT.

Kan du förklara hvarför du litar på mig?

KAPTEN.

Vi ha icke varit vänner, ty vänskap tror jag inte på, och våra två släkter voro födda fiender och ha alltid fört krig...

KURT.

Och ändå litar du på mig?

KAPTEN.

Ja! Och jag vet inte hvarför!

(Tystnad.)

KAPTEN.

Tror du jag skall dö?

KURT.

Du som alla! Det görs intet undantag för dig?

KAPTEN.

Är du bitter?

KURT.

Ja! ... Är du rädd för döden? Skottkärran och trädgårdslandet!

KAPTEN.

Tänk om det inte vore slut!

KURT.

Många tänka så!

KAPTEN.

Och sedan?

KURT.

Idel öfverraskningar, förmodar jag!

KAPTEN.

Men man vet ju intet bestämdt.

KURT.

Nej, det är just det? Därför får man vara beredd på allt.

KAPTEN.

Du är väl inte så barnslig och tror på helvetet?

KURT.

Tror du inte på't, du, som är midt uti det?

KAPTEN.

Det är bildlikt, bara!

KURT.

Så verkligt som du skildrat ditt, utesluter hvarje tanke på bilder, poetiska eller icke!

(Tystnad.)

KAPTEN.

Om du visste, hvilka kval jag lider.

KURT.

Kroppsliga?

KAPTEN.

Nej, det är inte kroppsligt!

KURT.

Då är det väl andligt, något tredje gifs ju inte!

(Paus.)

KAPTEN *(reser sig i bädden).*

Jag vill inte dö!

KURT.

Nyss ville du förintelsen!

KAPTEN.

Ja, om den är smärtfri!

KURT.

Men det är den ju inte!

KAPTEN.

Är detta förintelsen, då?

KURT.

Början till den!

KAPTEN.

God natt!

KURT.

God natt!

(Ridåfall.)

(Samma dekoration, men lampan håller på att slockna; genom fönstren och fondportarnes rutor synes en mulen morgon; hafvet går. Posten på batteriet som förut. Kapten ligger på chäslongen och sofver; Kurt sitter på en stol bredvid, blek och utvakad.)

ALICE *(in från vänster).*

Sofver han?

KURT.

Ja, sedan solen skulle ha gått upp.

ALICE.

Hur var natten?

Han har sofvit stundtals, men han har talat så mycket.

ALICE.

Om hvad?

KURT.

Han har resonnerat religion som en skolpojke, men med pretention på att han löst världs-

gåtorna! Slutligen mot morgonen uppfann han själens odödlighet.

ALICE.

Sig till ära!

KURT.

Alldeles! ... Det är verkligen den högmodigaste människa jag råkat. »Jag finns, alltså är Gud till».

ALICE.

Du har insett det! ... Se på de stöflarna! Med dem skulle han trampat jorden platt, om han fått lof! Med dem har han trampat i andras åkrar och täppor, med dem har han trampat andra på tårna och mig på hjässan! ... Slagbjörn, nu har du fått skottet!

KURT.

Han skulle vara komisk om han icke vore tragisk, och det finns drag af storhet i all hans småaktighet! Kan du inte säga ett enda godt ord om honom?

ALICE *(sätter sig).*

Jo! Bara han inte hör det: ty om man säger ett uppmuntrande ord, blir han högfärdsgalen.

KURT.

Han hör ingenting, han har fått morfin!

ALICE.

Uppfödd i ett fattigt hem med många syskon, fick Edgar tidigt med lektioner understödja familjen, emedan fadern var en slarf eller ändå sämre. Det är nog hårdt för en yngling att få försaka all ungdomens glädje och slafva för en skara otacksamma barn, som han icke födt till världen. Jag var en liten flicka, då jag såg honom som yngling, utan öfverrock i vintern, vid tjugufem graders köld... hans små systrar hade doffelkappor... det var vackert, och jag beundrade honom, men fasade för hans fulhet. Är han icke ovanligt ful?

KURT.

Jo, och hans fulhet kan ha något vederstyggligt! Hvar gång jag var ovän med honom, märkte jag det mest; och när han då var frånvarande, växte hans bild ut, antog hiskliga former och mått, och han bokstafligen spökade för mig!

ALICE.

Tänk på mig då!... Emellertid, hans yngre officerstid var nog ett martyrium. Men han

fick hjälp då och då af rika personer. Detta vill han aldrig vidkännas, och allt hvad han kunnat få har han tagit emot som en skyldig tribut utan att tacka!

KURT.

Vi skulle tala väl om honom!

ALICE.

Efter han är död! Javäl!... Så minns jag inte mer!

KURT.

Har du funnit honom elak?

ALICE.

Ja — och han kan ändå vara både god och lättrörd! — Som fiende är han alldeles ryslig!

KURT.

Hvarför blef han inte major?

ALICE.

Det bör du förstå! Inte ville de ha en sådan öfver sig, som redan under dem var en tyrann! Men du får aldrig låtsas om majorsskapet! Själf säger han att han inte ville bli major.... Talte han om barnen något?

KURT.

Ja, han längtade efter Judith!

ALICE.

Jag kunde tro det! Åh! Vet du, hvem Judith är? Det är hans aıbild, och som han dresserat att hetsa mot mig! Tänk dig, att min egen dotter... har lyft hand mot mig!

KURT.

Nej, det är för mycket!

ALICE.

Tyst! Han rör på sig!... Tänk, om han hörde!... Han är bakslug också!

KURT.

Han vaknar verkligen!

ALICE.

Ser han inte ut som trollet? Jag är rädd för honom!

(Tystnad.)

KAPTEN

(rör på sig, vaknar, reser sig och ser sig omkring).

Det är morgon! Ändtligen!...

KURT.

Hur är det med dig nu?

KAPTEN.

Det är dåligt!

KURT.

Vill du ha läkare?

KAPTEN.

Nej!... Jag vill se Judith! Mitt barn!

KURT.

Vore det inte skäl, att du ordnade om ditt hus, innan, eller, i fall något skulle hända?

KAPTEN.

Hvad menar du? Hvad skulle hända?

KURT.

Det som kan hända alla!

KAPTEN.

Äh, prat! Jag dör inte så lätt, må ni tro! Gläd dig inte i förväg Alice!

KURT.

Tänk på dina barn! Gör ditt testamente,

så att din hustru åtminstone får sitta kvar med möblerna!

KAPTEN.

Skall hon ärfva mig lefvande?

KURT.

Nej! Men om det händer något, bör hon icke kastas ut på landsvägen! Den som i tjugufem år städat, dammat och putsat dessa möbler, bör ha någon rätt att sitta kvar med dem! Får jag kalla hit auditören?

KAPTEN.

Nej!

KURT.

Du är en grym man, grymmare än jag trott!

KAPTEN

(faller ned på bädden utan sans).

Nu är det här igen!

ALICE *(går åt höger).*

Det är folk i köket, jag måste gå ut!

KURT.

Gå du! Här är icke mycket att uträtta!

ALICE *(ut).*

KAPTEN *(vaknar).*

Nå Kurt, hur tänker du ställa med din karantän här?

KURT.

Det blir nog bra!

KAPTEN.

Nej, jag är kommendant här på ön, och du får med mig att göra, glöm inte det!

KURT.

Har du sett någon karantän?

KAPTEN.

Om jag? Ja, innan du var född! Och jag ska ge dig ett råd; lägg inte desinfektionsugnarne för nära stranden.

KURT.

Jag trodde mig just böra söka närheten af vattnet...

KAPTEN.

Där hörs, hur mycket du förstår din sak! Vattnet är ju bacillernas element, lifselement.

KURT.

Men hafvets salta vatten är nödvändigt för orenlighetens bortsköljande!

KAPTEN.

Idiot! . . . Nå, när du nu får boställe, så skall du ta dina barn till dig.

KURT.

Tror du de låta ta sig?

KAPTEN.

Naturligtvis, om du är något till karl! Det skulle göra ett godt intryck på omgifningen här att få se dig plikttrogen äfven i den punkten . . .

KURT.

Jag har alltid fyllt mina plikter i den punkten!

KAPTEN *(höjer rösten)*.

. . . i den punkten, som är din svagaste!

KURT.

Har jag inte sagt dig . . .

KAPTEN *(går på)*.

. . . För man lämnar inte barnen på det sättet . . .

KURT.

Gå på du!

KAPTEN.

Jag känner som din släkting, din äldre släkting, en viss rättighet att säga dig sanningen, äfven om den är bitter... Och du får inte misstycka...

KURT.

Är du hungrig?

KAPTEN.

Ja, det är jag?...

KURT.

Vill du ha något lätt?

KAPTEN.

Nej, något starkt.

KURT.

Då är det slut med dig!

KAPTEN.

Är det inte nog man är sjuk, ska man svälta också.

KURT.

Det är så ställdt!

KAPTEN.

Och inte dricka, och inte röka! Då är inte lifvet värdt mycket!

KURT.

Döden begär offer, annars kommer han genast!

ALICE

(in med några blombuketter, några telegram och bref).

Här är till dig! *(Kastar blommorna på skrifbordet.)*

KAPTEN *(smickrad).*

Till mig!... Får jag lof att se!...

ALICE.

Ja, det är bara från underofficerarne, musiken och konstaplarne!

KAPTEN.

Du är afundsjuk!

ALICE.

Åhnej! Vore det lagerkransar... det vore annat, men sådana kan du aldrig få!

KAPTEN.

Hm! ... Här är telegram från öfversten ... läs du Kurt! Öfversten är i alla fall en gentleman ... fastän han är litet idiot! ... Här, ifrån... hvad står det? Det är från Judith! ... Var snäll telegrafera, att hon kommer med nästa båt! ... Här ... ja! — Man är inte utan vänner i alla fall, och det är vackert att de tänka på en sjukling, som är en förtjänt man, öfver sitt stånd, och utan fruktan och tadel!

ALICE.

Jag förstår inte! Är det lyckönskningar till att du är sjuk?

KAPTEN.

Hyena!

ALICE *(till Kurt)*.

Jo, vi hade en läkare här som var så hatad, att när han lämnade ön så hölls en bankett — efter honom, inte för honom.

KAPTEN.

Sätt blommorna i vaser ... Jag är visserligen inte lättrogen, och människorna äro ett pack, men denna enkla hyllning är vid Gud uppriktig ... den kan inte vara annat än uppriktig!

ALICE.

Fåne!

KURT (*läser i ett telegram*).

Judith säger, att hon icke kan komma, emedan ångbåten är hindrad af storm!

KAPTEN.

Är det allt?

KURT.

Neej! — Det är ett tillägg!

KAPTEN.

Ut med det!

KURT.

Jo, hon ber pappa inte dricka så mycket!

KAPTEN.

Åh hut! ... Det är barnen! Det är min enda älskade dotter ... min Judith! Min afgud!

ALICE.

Och afbild!

KAPTEN.

Detta är lifvet! Och dess bästa fröjder. Fy fan!

ALICE.

Där har du skörden på din sådd! Du reste henne mot sin mor, nu går hon mot fadern! Säg, att det inte finns en Gud!

KAPTEN *(till Kurt)*.

Hvad säger öfversten?

KURT.

Han beviljar tjänstledigheten, utan vidare!

KAPTEN.

Tjänstledigheten? Jag har inte begärt någon.

ALICE.

Nej, men jag har begärt!

KAPTEN.

Den mottar jag inte!

ALICE.

Förordnande är redan utfärdadt!

KAPTEN.

Det rör mig inte!

ALICE.

Ser du, Kurt, för denna man äro inga lagar

till, inga författningar gällande, ingen mänsklig ordning föreskrifven ... Han står öfver allt och alla, universum är skapadt till hans enskilda bruk, solen och månen vandra för att bära hans lof till stjärnorna; sådan är min man! Den obetydliga kaptenen, som inte kunde bli major en gång, åt hvars uppösthet alla skratta under det han inbillar sig vara fruktad; detta kräk som är mörkrädd och tror på barometrar och allt detta i förening med och som aktslut: en skottkärra gödsel, som dock icke är prima!

KAPTEN

(fläktar sig med en blombukett, egenkärt, utan att höra på Alice).

Har du bjudit Kurt på frukost?

ALICE.

Nej!

KAPTEN.

Laga då genast två, två utmärkta chateaubriand.

ALICE.

Två?

KAPTEN.

Jag ska ha en med!

ALICE.

Men vi äro tre personer!

KAPTEN.

Ska du också? Nå, ta tre då!

ALICE.

Hvar ska jag ta dem? I går afton bjöd du Kurt på soupée, och det fanns inte en brödkant i huset; Kurt har fått vaka hela natten på fastande mage, och har icke druckit kaffe, emedan det inte finns något, och emedan krediten är slut!

KAPTEN.

Hon är ond på mig för att jag inte dog, i går!

ALICE.

Nej, för att du inte dog för tjugufem år sen, för att du inte dog, innan jag föddes!

KAPTEN (*till Kurt*).

Hör på henne!... Så där blir det, när du stiftar äktenskap, min kära Kurt! Att det inte stiftades i himmelen, det är säkert!

ALICE och KURT
(*betrakta hvarandra menande*).

KAPTEN

(reser sig upp och går mot dörren).

Emellertid! Säg hvad ni vill, nu går jag i tjänstgöring! *(Tar på en gammaldags artillerikask med liggare, sabeln om lifvet och kappan på.)*

Om någon söker, så träffas jag på batteriet!

ALICE och KURT

(söka hindra honom, men förgäfves).

KAPTEN.

Undan! *(Ut.)*

ALICE.

Ja, gå! Alltid går du, vänder ryggen till, när striden blir dig öfvermäktig, och så låter du din hustru betäcka återtåget, dryckeshjälte, storskrytare, storljugare. Tvi vare dig!

KURT.

Detta är bottenlöst!

ALICE.

Ja, du vet inte allt ännu!

KURT.

Är det ändå mera?

ALICE.

Men jag blygs...

KURT.

Hvart går han nu? Och hur har han kraft?

ALICE.

Ja, fråga må du! Jo, nu går han ner till underofficerarne och tackar för blommorna... och så äter han och dricker hos dem! Och så förtalar han officerskåren... Om du visste hur många gånger han blifvit hotad med afsked! Endast medlidande med familjen har hållit honom kvar! Och det inbillar han sig är af fruktan för hans öfverlägsenhet! Och de stackars officersfruar, som ha lagt sig ut för oss, hatar han och förtalar!

KURT.

Jag måste bekänna, att jag sökt mig hit för att få frid ute vid hafvet... och om era förhållanden visste jag ingenting...

ALICE.

Stackars Kurt!... Hur ska du få mat?

KURT.

Ah, jag går till doktorn, men du? Tillåt, att jag ordnar detta för er.

ALICE.

Bara han inte får veta't, för då dödar han mig!

KURT
(*ser ut genom fönstret*).

Ser du, han står midt i blåsten ute på vallen!

ALICE.

Det är synd om honom... att han skall vara sådan!

KURT.

Det är synd om er båda!... Hvad kan göras?

ALICE.

Jag vet inte!... Det kom en bunt räkningar också, som han inte märkte!...

KURT.

Det kan vara en lycka att slippa se ibland!

ALICE (*vid fönstret*).

Han har öppnat kappan och låter det blåsa inpå bröstet! Nu vill han dö!

KURT.

Det tror jag inte han vill, ty nyss, när han

kände sitt lif rinna undan, klängde han sig fast vid mitt, började reda i mina angelägenheter, liksom om han ville krypa in i mig och lefva mitt lif.

ALICE.

Det är just hans vampyrnatur... att gripa in i andras öden, suga intresse ur andras existens, ordna och reda för andra, då hans eget lif är honom absolut intresselöst. Och, kom ihåg, Kurt, släpp honom aldrig in i ditt familjelif, låt honom aldrig få känna dina vänner, ty han tar dem från dig och gör dem till sina... Han är en riktig trollkarl i det fallet!... Skulle han råka dina barn, skulle du snart se dem som hans intimaste, han skulle råda dem och uppfostra dem efter sitt hufvud, och framför allt mot dina önskningar.

KURT.

Alice! Var det icke han, som tog mina barn ifrån mig, den gången jag skiljdes?

ALICE.

Efter det nu är förbi; jo, det var han!

KURT.

Jag har misstänkt det, men icke vetat det! Det var han!

ALICE.

När du, i fullt förtroende för min man, sände honom som fredsmäklare till din hustru, så öppnade han kurtis med henne och lärde henne knepet, hur hon skulle få barnen!

KURT.

Åh Gud! ... Åh Gud i himmelen!

ALICE.

Där har du en ny sida af honom!

(Tystnad.)

KURT.

Vet du, att i natt... när han trodde han skulle dö... så — tog han löfte af mig, att jag skulle tänka på hans barn!

ALICE.

Men du vill väl icke hämnas på mina barn?

KURT.

Genom att hålla löftet? Jo! Jag skall tänka på era barn!

ALICE.

Det är verkligen den gröfsta hämnd du kan

taga, ty det finns intet han afskyr så som ädelmod!

KURT.

Så må jag anse mig hämnad! Utan att hämnas!

ALICE.

Jag älskar hämnden som rättvisan, och det lyster mig att se, hur ondskan får sitt straff!

KURT.

Du står kvar där ännu!

ALICE.

Där skall jag alltid stå, och den dag jag skulle förlåta eller älska en fiende, vore jag en hycklare!

KURT.

Alice! det kan vara en plikt att icke säga allt, att icke se allt! Det kallas öfverseende, och det behöfva vi alla!

ALICE.

Inte jag! Mitt lif är öppet och klart, och jag har alltid spelat med rena kort.

KURT.

Det är mycket sagdt!

ALICE.

Nej, det är för litet! Ty hvad jag har lidit oförskyldt för denna mans skull, som jag aldrig älskat...

KURT.

Hvarför gifte du dig?

ALICE.

Säg det!... Därför att han tog mig! Förförde mig! Jag vet inte! Och så ville jag uppåt samhällets höjder...

KURT.

Och lämnade din konst!

ALICE.

Som var föraktad! — Men, vet du, han bedrog mig! Han förespeglade mig ett godt lif... ett vackert hem, och så var där bara skulder... det enda guldet satt utanpå uniformen, och det var inte guld heller! Han bedrog mig!

KURT.

Vänta litet! När en ung man blir förälskad, ser han ju förhoppningsfullt framåt... att förhoppningarna icke alltid realiseras, det må man förlåta honom! Jag har samma bedrägeri på

mitt samvete utan att anse mig vara bedragare!... Hvad ser du där ute på vallen?

ALICE.

Jag ser efter om han fallit.

KURT.

Har han fallit?

ALICE.

Nej, tyvärr! Han bedrar mig alltid!

KURT.

Då går jag till doktorn och häradshöfdingen!

ALICE
(sätter sig vid fönstret).

Gå, snälla Kurt. Jag sätter mig här och väntar. Och jag har lärt vänta!

ENTRÉ-AKT.

(Samma dekoration vid dagsljus. Posten går på batteriet som förut.)

ALICE

(sitter i högra länstolen, hon är gråhårig).

KURT

(in från vänster, efter att ha knackat).

God dag, Alice!

ALICE.

God dag, min vän! Sitt ner!

KURT

(sätter sig i vänstra länstolen).

Ångbåten kommer nu!

ALICE.

Då vet jag, hvad som förestår, om han är med!

KURT.

Han är med, jag såg hans kask blänka... Hvad har han gjort i staden?

ALICE.

Det kan jag räkna ut. När han klädde sig till parad, gick han till öfversten, och när han tog visithandskar, så for han på visiter.

KURT.

Märkte du hans stilla väsen i går? Sedan han lagt bort att dricka och iakttager måttlighet, är det en annan människa: lugn, reserverad, hänsynsfull...

ALICE.

Jag känner det, och hade den mannen alltid varit nykter, skulle han ha varit fruktansvärd för mänskligheten. Det är kanske en lycka för mänskligheten att han gjort sig löjlig och oskadlig med sin whisky!

KURT.

Anden i flaskan har tuktat honom!... Men, har du sett, att sen döden satt sitt märke på honom har han fått en värdighet, som höjer, och det är möjligt att med den nyväckta tanken på odödligheten han fått en annan syn på lifvet.

ALICE.

Du bedrar dig! Han manar ondt! Och tro icke, hvad han säger, ty han ljuger öfverlagdt och han kan intrigens konst som ingen...

KURT (*betraktar Alice*).

Alice! Hvad är detta? Du har blifvit gråhårig på dessa två nätter!

ALICE.

Nej, min vän, det har jag varit länge, det är bara att jag underlåtit mörkna håret sedan min man är liksom död! Tjugufem år på fästning... vet du att detta varit fängelse i forna tider?

KURT.

Fängelse! Väggarne se så ut!

ALICE.

Och min hy! Till och med barnen fingo fängelsefärg härinne!

KURT.

Jag har svårt att tänka mig små barn jollra inom dessa murar!

ALICE.

Det jollrades sällan också! Och de två, som dogo, förgingos af brist ljus!

KURT.

Hvad tror du nu förestår?

ALICE.

Det afgörande slaget mot oss två! Jag såg en välkänd stråle ur hans öga, när du läste upp telegrammet från Judith. Den skulle naturligtvis ha träffat henne, men du vet, hon är skottfri, och hatet slog ner på dig!

KURT.

Hvad ämnar han med mig, tror du?

ALICE.

Svårt att säga, men han äger en otrolig förmåga eller tur att snoka upp i andras hemligheter... och du märkte ju, hur han hela gårdagen liksom lefde i din karantän, hur han sög lifsintresse ur din existens, åt dina barn lefvande... Människoätaren, ser du, jag känner honom. Hans eget lif flyr, eller har flytt...

KURT.

Det intrycket har jag också fått, att han

redan är på andra sidan. Hans ansikte liksom fosforescerar, som om han befunne sig i upplösning... och ögonen flamma som lyktgubbar öfver grafvar eller träsk... Nu kommer han! Säg, har du tänkt dig möjligheten, att han skulle vara svartsjuk!

ALICE.

Nej, därtill är han för högfärdig!... »Visa mig den man, som jag skulle behöfva vara svartsjuk på»! Det är hans ord!

KURT.

Desto bättte, äfven hans fel medföra vissa meriter!... Skall jag stiga upp och gå emot honom i alla fall?

ALICE.

Var oartig, eljes tror han du är falsk! Och när han börjar ljuga, så låtsas tro honom, jag kan så väl öfversätta hans lögner, och får alltid ut sanningen med mitt lexikon!... Jag anar något förfärligt... men, Kurt, förlora icke behärskningen!... Mitt enda öfvertag i vår långa strid har varit, att jag alltid var nykter och därför hade sinnesnärvaro... Han föll alltid på sin whisky!... Nu får vi se!

KAPTEN

(in, från vänster, i paraduniform, kask, kappa, hvita handskar. Lugn, värdig, men blek och hålögd. Går fram snubblande och sätter sig med kask och kappa långt från Kurt och Alice till höger på scenen. Håller sedan under samtalet sabeln mellan knäna).

God dag! — Förlåt jag sätter mig så här, men jag är lite trött!

ALICE och KURT.

God dag, välkommen!

ALICE.

Hur är det med dig?

KAPTEN.

Utmärkt! Bara lite trött! . . .

ALICE.

Hvad nytt från staden?

KAPTEN.

Smått och godt! Jag var bland annat hos läkarn, och han sa, att det var ingenting, och att jag kunde lefva i tjugu år, om jag skötte mig!

ALICE *(till Kurt).*

Nu ljuger han! *(Till Kapten.)* Det var ju roligt det, kära du!

KAPTEN.

Ja, det var det!

(Tystnad, hvarunder kaptenen ser åt Alice och Kurt, liksom han ville be dem tala.)

ALICE *(till Kurt).*

Säg ingenting, utan låt honom tala först, så röjer han sitt spel!

KAPTEN *(till Alice).*

Sa du, något?

ALICE.

Nej! jag sa ingenting!

KAPTEN *(långsamt).*

Hör du, Kurt!

ALICE *(till Kurt).*

Ser du, nu kom han fram!

KAPTEN.

Jag, jag var in stan som du vet!

KURT *(nickar bifallande).*

KAPTEN.

Å-ä, jag gjorde bekantskaper . . . bland an-

dra... med en ung volontär, *(dröjande)* på artilleriet! *(Paus, under hvilken Kurt visar oro.)* Som.. vi sakna volontärer, just här, så gjorde jag upp med öfversten, att han skulle få komma hit... Detta bör glädja dig, särskildt dig, då jag upplyser dig om, att det... var... din egen son!

ALICE *(till Kurt).*

Vampyren! Ser du!

KURT.

Detta skulle under vanliga förhållanden glädja en far, men under mina omständigheter, så är det endast pinsamt!

KAPTEN.

Det förstår jag inte!

KURT.

Det behöfver du inte heller, det är nog, att jag inte vill det!

KAPTEN.

Jaså, menar du det!... Då bör du veta, att den unge mannen är hitkommenderad, och han från detta ögonblick står under min lydno!

KURT.

Då skall jag tvinga honom söka sig till ett annat regemente!

KAPTEN.

Det kan du inte, ty du har inga rättigheter öfver sonen!

KURT.

Inte?

KAPTEN.

Nej, dem har domstolen tilldömt modern!

KURT.

Då skall jag sätta mig i förbindelse med modern!

KAPTEN.

Det behöfver du inte!

KURT.

Behöfver inte!

KAPTEN.

Nej, för det har jag redan gjort! Tja!

KURT

(reser sig, men faller ner).

ALICE *(till Kurt).*

Nu måste han dö!

KURT.

Det är ju en mänskoätare!

KAPTEN.

Det var den saken! *(Direkt till Alice och Kurt.)* Sa ni något?

ALICE.

Nej, hör du illa?

KAPTEN.

Ja, lite!... Men om du flyttar dig närmare, skall jag säga dig något mellan fyra ögon!

ALICE.

Det behöfs inte! Och ett vittne kan ju vara fördelaktigt för båda parterna!

KAPTEN.

Det har du rätt i, vittnen äro alltid bra att ha!... Men först, har ni testamentet i ordning?

ALICE
(öfverlämnar ett dokument).

Auditören har själf satt upp det!

KAPTEN.

Till din förmån! ... Godt! *(Läser i dokumentet och rifver sönder det sedan omsorgsfullt i strimmor, som han kastar på golfvet.)* Det var den saken! Tja!

ALICE *(till Kurt).*

Har du sett en sådan människa!

KURT.

Det är ingen människa!

KAPTEN.

Jo, jag ville säga Alice följande! ...

ALICE *(oroligt).*

Var så god!

KAPTEN *(lugnt som förut).*

På grund af din länge uttalade önskan att få ett slut på detta eländiga lif i ett olyckligt äktenskap, och på grund af den kärlekslöshet,

hvarmed du behandlat make och barn, på grund af den vårdslöshet, hvarmed du handhaft husets ekonomi, har jag nu vid min stadsresa inlagt hos Rådstufvurätten ansökan om skilsmässa!

ALICE.

Såå? och skälet?

KAPTEN *(lugnt som förut)*.

Utom de nämnda skälen, så har jag rent personliga! Som det nämligen blifvit utrönt, att jag ännu kan lefva i tjugu år, har jag varit betänkt på att utbyta detta olyckliga äkta förbund mot ett som bättre anstår mig, jag menar att förena mitt öde med en kvinnas, som med tillgifvenhet för sin make äfven kan medföra i boet ungdom och — låtom oss säga — någon skönhet!

ALICE

(tar af sig ringen och kastar åt kapten).

Var så god!

KAPTEN

(tar upp ringen och stoppar den i västfickan).

Hon kastar ringen! Vill vittnet vara god lägga märke till det!

ALICE *(reser sig, upprörd).*

Och du ämnar vräka ut mig och sätta en annan kvinna i mitt hus?

KAPTEN.

Tja!

ALICE.

Nå, då ska vi tala rent språk! ... Kurt, min kusin; denna man har gjort sig skyldig till mordförsök på sin hustru!

KURT.

Mordförsök!

ALICE.

Ja, han har knuffat mig i sjön!

KAPTEN.

Utan vittnen!

ALICE.

Det ljuger han! Judith såg det!

KAPTEN.

Hvad skulle det göra?

ALICE.

Hon kan vittna!

KAPTEN.

Nej, det kan hon inte, för hon säger, att hon ingenting sett!

ALICE.

Du har lärt barnet ljuga!

KAPTEN

Det behöfde jag inte, för det hade du lärt henne förut!

ALICE.

Du har råkat Judith?

KAPTEN.

Tja! . . .

ALICE.

O Gud! O Gud!

KAPTEN.

Fästningen är uppgifven! Fienden beviljas fritt aftåg med tio minuters uppsägning! *(Lägger sitt ur på bordet.)* Tio minuter; klockan på bordet! *(Blir stående med handen på hjärtat.)*

ALICE

(fram till kaptenen och fattar hans arm).

Hvad är det?

KAPTEN.

Jag vet inte!

ALICE.

Vill du ha något, vill du dricka något?

KAPTEN.

Whisky? Nej, jag vill inte dö! Du!... *(Rätar på sig.)* Ta inte i mig!... Tio minuter, eller blir besättningen nerhuggen! *(Drar på sabeln.)* Tio minuter! *(Går ut genom fonden.)*

KURT.

Hvem är denna människa?

ALICE.

Det är en dämon och ingen människa!

KURT.

Hvad vill han min son?

ALICE.

Han vill ha honom som gisslan för att kunna behärska dig, han vill isolera dig från öns myndigheter... Vet du att denna ö kallas af befolkningen »lilla helvetet».

KURT.

Det visste jag inte!... Alice, du är den första kvinna, som väckt mitt medlidande, alla andra har jag tyckt förtjäna sitt öde!

ALICE.

Öfvergif mig icke nu! Gå icke ifrån mig, ty han slår mig... Han har slagit mig i tjugufem år... och i barnens närvaro... han har knuffat mig i sjön...

KURT.

Med den upplysningen ställer jag mig absolut emot honom! Jag kom hit utan ondska, utan ett minne af hans äldre förödmjukelser och förtal! Jag förlät honom till och med, när du berättade, att det var han, som skilde mig från mina barn... ty han var sjuk och döende... men när han nu vill ta min son, måste han dö, han — eller jag.

ALICE.

Bra! Icke uppge fästningen! Utan spränga

den och honom i luften, om vi så skola följa med! Jag har hand om krutet!

KURT.

Jag var icke ond, när jag kom hit, och jag tänkte fly, när jag kände ert hat smitta mig, men nu känner jag en oemotståndlig kallelse att hata denne man så som jag hatat det onda! ... Hvad kan göras?

ALICE.

Taktiken har han lärt mig! Trumma ihop hans fiender och söka bundsförvanter!

KURT.

Tänk, att han kunde leta reda på min hustru! Hvarför råkades icke de två för en mansålder sedan! Där hade blifvit nappatag, så jorden skulle ha bäfvat!

ALICE.

Men nu ha själarne råkats ... och de måste skiljas! Jag anar, hvar hans sårbara punkt är, jag har länge misstänkt den ...

KURT.

Hvem är hans trognaste fiende här på ön?

ALICE.

Det är tygmästarn!

KURT.

Är det en hederlig karl?

ALICE.

Ja, det är det! ... Och han vet hvad jag ... jag vet det också! ... Han vet, hvad styckjunkarn och kapten haft för sig!

KURT.

Hvad de haft för sig? ... Menar du?

ALICE.

Försnillningar!

KURT.

Det var ohyggligt! Nej, det vill jag inte vara med om att röra i!

ALICE.

Haha! Du kan icke slå en fiende!

KURT.

Jag har kunnat förr; men jag kan det icke mer!

ALICE.

Hvarför?

KURT.

Därför, att jag upptäckte ... att rättvisa skipas ändå!

ALICE.

Vänta på det! Så har man tagit din son ifrån dig! Se på mina gråa hår ... ja, känn så tjockt det är för öfrigt! ... Han ämnar gifta om sig och då är jag fri — att göra detsamma. — Jag är fri! Och om tio minuter skall han sitta därnere i arresten, därnere *(stampar i golfvet)*, därnere ... och jag skall dansa på hans hufvud, jag skall dansa Bojarernas intåg ... *(gör några danssteg med händerna i sidan)* ... Hahahaha! Och jag skall spela på pianot, så han skall höra't! *(Hamrar på pianot.)* Åh! tornet öppnar sina portar och vakten med dragna sabeln ska inte vakta mig mera utan honom ... melitamtamta melitalialej! Honom, honom, honom, ska han vakta!

KURT

(har betraktat henne med rusiga blickar).

Alice! Är du en djäfvul, också?

ALICE

(springer upp på en stol och tar ner lagerkransarne).

De här skall jag ha med mig vid aftåget... lagrarne vid triumfen! Och fladdrande band! Lite dammiga, men evigt gröna! — Som min ungdom! — Inte är jag gammal, Kurt!

KURT *(med lysande ögon).*

Du är en djäfvul!

ALICE.

I lilla helvetet!... Hör på, nu gör jag toalett... *(löser upp håret)* klär mig på två minuter... går till tygmästarn på två minuter... och så, fästningen i luften!

KURT *(som förr).*

Du är en djäfvul!

ALICE.

Det sa' du alltid, när vi var barn, också! Minns du, när vi voro barn, och vi förlofvade oss! Haha! Du var blyg, förstås...

KURT *(allvarsamt).*

Alice!

ALICE.

Ja, det var du! Och det klädde dig. Ser

du det finns råa kvinnor, som tycka om blyga karlar, och det... lär finnas blyga män, som tycka om råa kvinnor!... Du tyckte allt om mig lite då! Inte sant!

KURT.

Jag vet inte, hvar jag är hemma!

ALICE.

Hos en aktris, som har fria fasoner men eljes är ett utmärkt fruntimmer. Jaha! Men nu är jag fri, fri, fri!... Vänd dig bort, så byter jag lif!

(Hon knäpper upp lifvet. Kurt rusar fram, tar henne på sina armar, lyfter henne högt upp och biter henne på strupen, så att hon skriker. Därpå kastar han henne från sig på chäslongen och skyndar ut till vänster.)

RIDÅFALL.

(Samma dekoration på aftonen. Posten på batteriet synes fortfarande genom fondfönstren. Lagerkransarne hänga öfver en stolskarm. Taklampan tänd.)

KAPTEN

(blek och hålögd, gråsprängd, klädd i en sliten släpuniform med ridstöflar, sitter vid skrifbordet och lägger patience. Han har glasögon på).

(Entré-akts musiken fortfar efter ridåns uppgång ända till ny person inträder.)

Kapten lägger sin patience, men rycker till då och då samt tittar upp och lyss ängsligt.

Han synes icke få patiencen att gå ut, blir otålig och lägger ihop korten. Därpå går han till vänstra fönstret, öppnar det och kastar ut kortleken. Fönstret blir stående, men rister på hakarne.

Han går till skåpet, blir skrämd af det buller, som fönstret gör, så att han vänder sig om och ser efter hvad det är! Tar fram tre mörka, fyrkantiga whisky-flaskor, betraktar dem noga — och kastar ut de genom fönstret. Tar

fram cigarrlådor, luktar i en, och kastar ut genom fönstret.

Därpå tar han af glasögonen, torkar dem och pröfvar hur han ser med dem. Så kastar han ut dem genom fönstret, snubblar mellan möblerna som om han såg illa, och tänder en kandelaber med sex ljus på chiffoniern. Får sikte på lagerkransarne, tar dem och går mot fönstret, men vänder om. Fattar pianoduken och sveper försiktigt om kransarne, tar knappnålar på skrifbordet och fäster igen hörnen samt lägger alltsammans på en stol. Går till pianot, slår med näfvarne på tangenterna, stänger om klaviaturen och kastar nyckeln genom fönstret. Därpå tänder han ljusen på pianot! Går till athenienne'en, tar hustruns porträtt, betraktar och rifver sönder, kastar bitarne på golfvet. Fönstret rister på hakarne och han blir skrämd ånyo.

Därpå, sedan han lugnat sig, tar han sonens och dotterns porträtt, kysser dem flyktigt och stoppar i bröstfickan. De öfriga porträtten sopar han ner med armbågen, och skjuter i en hög med stöfveln.

Därpå sätter han sig trött vid skrifbordet och tar sig åt hjärtat. Tänder skrifstaken och suckar; stirrar framför sig, som om han såg obehagliga syner... Reser sig, och går till chiffonier'n, öppnar klaffen och tar fram en

brefbunt med blått siden band, och kastar in i kakelugnen. Stänger chiffoniern. Nu knackar det i telegrafen ett enda tag och blir tyst. Kapten far tillsammans i dödsångest och blir stående med handen på hjärtat, lyssnande. Men då han intet mera hör från telegrafen, lyss han åt vänster dörr. Går dit och öppnar den, tar ett steg in, och kommer ut med en katt på armen och som han stryker på ryggen. Därpå går han ut till höger. *(Nu upphör musiken.)*

ALICE

(in från fonden, promenadklädd med svart hår, hatt, handskar; och kokett ser förvånad omkring på de många ljusen).

KURT

(in från vänster, nervös).

ALICE.

Här ser ut som julafton!

KURT.

Nåå!

ALICE

(räcker sin hand att kyssa).

Tacka mig!

KURT

(kysser handen motvilligt).

ALICE.

Sex vittnen, hvaraf fyra bergfasta. Anmälan har skett, och svaret kommer per telegraf hit — hit midt in i fästningen!

KURT.

Jaså!

ALICE.

Säg tack i stället för jaså!

KURT.

Hvarför har han tändt så många ljus?

ALICE.

Därför, att han är mörkrädd förstås! ... Se på telegrafen! Ser han inte ut som handtaget på en kaffekvarn — jag mal, jag mal, och bönorna krasa som när man drar ut tänder ...

KURT.

Hvad har han gjort här i rummet?

ALICE.

Det ser ut som om han ämnade flytta! Dit ner, ska du flytta!

KURT.

Alice, inte så! Jag tycker det är bedröfligt... Han var min vän i ungdomen, och visade mig välvilja mången gång, när jag hade det svårt... Det är synd om honom!

ALICE.

Än om mig då, som intet ondt gjort, och som fått offra min bana för det där monstret!

KURT.

Hur var det med banan? Var den så lysande?

ALICE *(ursinnig)*.

Hvad säger du för slag? Vet du, hvem jag är, hvem jag varit?

KURT.

Seså! Seså!

ALICE.

Börjar du också, redan?

KURT.

Redan?

ALICE

(flyger Kurt om halsen, och kysser honom).

KURT

(tar henne på armarne och biter henne i halsen, så att hon skriker).

ALICE.

Du biter mig!

KURT *(utom sig).*

Ja, jag vill bita dig i strupen och suga ditt blod som en lokatt! Du har väckt vilddjuret hos mig, som jag i åratal sökt döda med försakelser och självplågerier. Jag kom och jag trodde mig vara en bit bättre än ni, men nu är jag den uslaste! Sen jag fick se dig — i hela din rysliga nakenhet, sedan min lidelse förvände synen på mig, känner jag hela det ondas styrka; det fula blef skönt, det goda blir fult och svagt! . . . Kom, skall jag kväfva dig . . . med en kyss! *(Han omfamnar henne.)*

ALICE *(visar vänstra handen).*

Ser du märket efter bojan, som du löste. Jag var trälinnan och är frigifven! . . .

KURT.

Men jag skall binda dig . . ,

ALICE.

Du?

KURT.

Jag!

ALICE.

Jag trodde ett ögonblick att, du var...

KURT.

Läsare?

ALICE.

Ja, du snackade om syndafallet...

KURT.

Gjorde jag?

ALICE.

Och jag trodde du kom för att predika...

KURT.

Trodde du?... Om en timme äro vi i stan! Då skall du se hvem jag är...

ALICE.

Så gå vi på teatern i afton för att visa oss! Det är han, som får skammen, om jag rymmer, förstår du det?

KURT.

Jag börjar förstå, och det är inte nog med fängelse...

ALICE.

Nej, det är icke nog! Det skall vara skam också!

KURT.

En underlig värld! Du begår den skamliga gärningen, och han får bära skammen!

ALICE.

När världen är så dum!

KURT.

Det är som om dessa fängelsemurar supit i sig alla brottslingarnes dåligheter, och man behöfver bara andas här för att få't i sig! Du tänkte på teatern och soupéen, förmodar jag! Jag tänkte på min son!

ALICE

(slår honom på munnen med handsken).

Stofil!

KURT.

(lyfter handen för att slå Alice en örfil).

ALICE (*ryggar*).

Tout beau!

KURT.

Förlåt mig!

ALICE.

På knä, ja!

KURT (*faller på knä*).

ALICE.

På ditt ansikte!

KURT
(*med pannan mot golfvet*).

ALICE.

Kyss min fot!

KURT (*kysser foten*).

ALICE.

Och gör aldrig om det där!... Opp!

KURT (*reser sig*).

Hvart har jag kommit? Hvar är jag?

ALICE.

Det vet du!

KURT

(ser sig omkring med fasa).

Jag tror nästan ....

KAPTEN

(in från höger, eländig, stödd på en käpp).

Får jag tala vid Kurt? Ensam!

ALICE.

Är det om det fria aftåget?

KAPTEN

(sätter sig vid sybordet).

Vill Kurt vara snäll sitta hos mig en stund? Och vill Alice skänka oss ett ögonblicks... ro?

ALICE.

Hvad är det nu då?... Nya signaler! — *(Till Kurt.)* Var så god och sitt ner!

KURT *(sätter sig motvilligt).*

ALICE.

Och lyssna till ålderdomens och visdomens ord... Skulle det komma telegram... så stöt på mig! *(Ut till vänster.)*

KAPTEN

(värdigt, efter en paus).

Har du förstått ett mänskoöde som mitt, som vårt?

KURT.

Nej, lika litet som jag förstått mitt!

KAPTEN.

Hvad är då meningen med detta sammelsurium?

KURT.

I mina bättre ögonblick har jag trott, att det just var meningen, att vi icke skulle få veta meningen och ändock böja oss...

KAPTEN.

Böja oss! Utan en fast punkt utanför mig, kan jag icke böja mig.

KURT.

Alldeles riktigt, men du som matematiker skall väl kunna söka den obekanta punkten, när du har flere bekanta gifna...

KAPTEN.

Jag har sökt den, och — jag har icke funnit den!

KURT.

Då har du räknat fel, börja om igen!

KAPTEN.

Jag ska börja om!... Säg, hvar har du fått din resignation ifrån?

KURT.

Det har jag ingen kvar. Öfverskatta mig inte!

KAPTEN.

Som du kanske märkt har jag förstått lifvets konst som så: eliminera! Det är, stryk öfver och gå vidare. Jag gjorde mig tidigt en säck, som jag stoppade förödmjukelserna i och när den blef full, kastade jag den i sjön! — Jag tror ingen människa har lidit så mycket förödmjukelser som jag. Men när jag strök ut dem och gick förbi, så existerade de icke längre!

KURT.

Jag har märkt, hur du diktat ditt lif och diktat din omgifning!

KAPTEN.

Hur skulle jag kunnat lefva eljes? Hur skulle jag stått ut! *(Tar sig åt hjärtat.)*

KURT.

Hur är det med dig?

KAPTEN.

Dåligt! *(Paus.)* Så kommer ett ögonblick då förmågan att dikta, du kallar, upphör. Och då framstår verkligheten i hela sin nakenhet!... Det är förfärligt! *(Nu talar han med gammelmans gråt i rösten och hängande underkäke.)* Ser du, min kära vän... *(behärskar sig och talar med vanlig röst)* förlåt!... När jag nyss var i staden och talade vid läkarn *(med gråten igen)* så sa han att jag var bruten... *(med vanlig röst)* och att jag inte kunde lefva länge!

KURT.

Sa han det?

KAPTEN *(med gråtröst).*

Ja, det sa han!

KURT.

Det var inte sant då?

KAPTEN.

Hvilket? Jaså... nej, det var inte sant!

(Paus.)

KURT.

Var inte det andra sant heller då?

KAPTEN.

Hvilket, sa min bror?

KURT.

Om, att min son skulle vara hitkommenderad som volontär!

KAPTEN.

Det har jag aldrig hört talas om.

KURT.

Vet du, att din förmåga att stryka ut dina egna ogärningar är gränslös!

KAPTEN.

Jag förstår inte, hvad min bror säger!

KURT.

Då är du slut!

KAPTEN.

Ja, mycket är inte kvar!

KURT.

Hör du, kanske du inte inlagt om den för din hustru vanärande skilsmässan?

KAPTEN.

Skilsmässan! Nej, det har jag inte hört!

KURT *(reser sig).*

Vill du erkänna, att du ljugit då?

KAPTEN.

Min broder begagnar så starka ord! Vi behöfva alla öfverseende!

KURT.

Du har insett det?

KAPTEN
(bestämdt, med klar röst).

Ja, jag har insett det! ... Förlåt mig därför Kurt! Förlåt allt!

KURT.

Det var ett manligt ord! — Men jag har ngenting att förlåta dig! Och jag är icke den man du tror mig vara, nu längre! Allra minst den som är värdig mottaga dina bekännelser!

KAPTEN *(med klar röst).*

Lifvet var så underligt! Så motigt, så elakt, alltifrån barndomen ... och människorna så elaka, så jag blef elak också ...

KURT

(går på golfvet, orolig och ser på telegrafen).

KAPTEN.

Hvad ser du på?

KURT.

Kan man afstänga en telegraf?

KAPTEN.

Nej, inte gärna!

KURT *(med stigande oro).*

Hvem är styckjunkar Östberg?

KAPTEN.

Det är en hederlig karl, lite köpman förstås!

KURT.

Hvem är tygmästarn då?

KAPTEN.

Han är min fiende, visserligen, men jag kan inte ondt säga om honom.

KURT

(ser ut genom fönstret där en lykta synes röra sig).

Hvad göra de med lyktan ute på batteriet?

KAPTEN.

Är det en lykta?

KURT.

Ja, och folk som rör sig!

KAPTEN.

Det är väl en handräckning, vi kallar!

KURT.

Hvad är det?

KAPTEN.

Några man och en konstapel! Det är väl någon stackare, som ska sättas in!

KURT.

Åh!

(Paus.)

KAPTEN.

Nu, när du känner Alice, hvad tycker du om henne?

KURT.

Det kan jag inte säga... Jag förstår mig inte på människor alls! Hon är mig lika oför-

klarlig som du och som jag själf! Jag börjar nämligen komma till den åldern, då visdomen erkänner: jag vet ingenting, jag förstår ingenting! — Men när jag ser en handling, vill jag gärna veta dess grund... Hvarför knuffade du henne i sjön?

KAPTEN.

Jag vet inte! Det föreföll mig bara helt naturligt, när hon stod på bryggan, att hon skulle i.

KURT.

Har du aldrig ångrat det?

KAPTEN.

Aldrig!

KURT.

Det är underligt!

KAPTEN.

Ja, visst är det! Så underligt, att jag inte tror det är jag, som begått en så låg handling!

KURT.

Har du inte trott hon skulle hämnas?

KAPTEN.

Det har hon väl gjort tillräckligt, och det finner jag lika naturligt!

KURT.

Hur har du så snart kommit till denna cyniska resignation?

KAPTEN.

Sen jag såg döden i ögat har lifvet visat sig under en annan synvinkel... Hör du, om du skulle dömma mellan Alice och mig, hvem skulle du ge rätt?

KURT.

Ingen! Men åt er båda mitt oändliga medlidande, kanske lite mer åt dig!

KAPTEN.

Gif mig din hand, Kurt!

KURT

(räcker ena handen, och lägger den andra på kaptens axel).

Gamle vän!

ALICE

(in från vänster, hon bär nu parasoll).

Nej, så förtroligt! Hå, den vänskapen!... Har inte telegrammet kommit?

KURT *(kallt).*

Nej!

ALICE.

Detta dröjsmål gör mig otålig, och när jag blir otålig, så skyndar jag på situationen!... Se här, Kurt, nu ger jag honom sista skottet! Och nu stupar han!... Först laddar jag — jag kan gevärsläran jag, den berömda gevärsläran som inte såldes i fem tusen exemplar... och så lägger jag an, fyr! *(Hon siktar med parasollen.)* — Hur mår din nya fru? Den där unga, sköna, okända. Det vet du inte! Men jag vet hur min älskare mår! *(Hon tar Kurt om halsen och kysser honom, han stöter henne ifrån sig.)* Han mår väl, men han är blyg ännu!... Dig usling, som jag aldrig älskat, du som var för högfärdig att bli svartsjuk, du kunde alldrig se hur jag nu drog dig vid näsan!

KAPTEN

(drar sabeln och störtar huggande efter henne, men han träffar endast möblerna).

ALICE.

Hjälp! Hjälp!

KURT *(står orörlig)*.

KAPTEN
(faller med sabeln i handen).

Judith! Hämna mig!

ALICE.

Hurrah! Han dog!

KURT
(drar sig mot fonddörren).

KAPTEN *(reser sig)*.

Inte än! *(Sticker in sabeln, och går att sätta sig i länstolen vid sybordet.)* Judith! Judith!

ALICE *(går mot Kurt)*.

Nu går jag — med dig!

KURT
(stöter henne ifrån sig så att hon faller på knä).

Gå till afgrunden, hvarifrån du kommit — Farväl för alltid!

(Går.)

KAPTEN.

Gå inte ifrån mig, Kurt, hon dödar mig!

ALICE.

Kurt! Öfvergif mig icke, öfvergif oss icke!

KURT.

Farväl!

(Går.)

ALICE *(sadlar om)*.

Hvilken usling! Det är en vän för dig!

KAPTEN *(mildt)*.

Förlåt mig, Alice, och kom hit! Kom fort!

ALICE *(till kapten)*.

Det var den största usling och hycklare jag i mitt lif har råkat! — Vet du, du är en man i alla fall!

KAPTEN.

Alice, hör på! . . . Jag kan inte lefva länge!

ALICE.

Såå?

KAPTEN.

Läkaren har sagt det!

ALICE.

Då var det osant det andra också?

KAPTEN.

Ja!

ALICE (*utom sig*).

Åh! Hvad har jag gjort?...

KAPTEN.

Allt kan hjälpas!

ALICE.

Nej! Det är ohjälpligt!

KAPTEN.

Ingenting är ohjälpligt, bara man stryker öfver det och går vidare!

ALICE.

Men telegrammet! Telegrammet!

KAPTEN.

Hvilket telegram?

ALICE

(på knä invid kapten).

Äro vi förkastade? Skulle detta ske! Jag har ju sprängt mig, oss i luften! Hvarför skulle du narras! Och hvarför skulle denna man komma och fresta mig!... Vi äro förlorade! Allt vore hjälpt, allt vore förlåtet med din storsinthet.

KAPTEN.

Hvad är det, som icke kan förlåtas? Hvad har jag icke förlåtit dig?

ALICE.

Du har rätt... men det kan icke hjälpas!

KAPTEN.

Jag kan icke gissa, trots det att jag känner din uppfinningsförmåga i elakheter...

ALICE.

O, om jag kom ifrån det! Om jag kom ifrån det, skulle jag vårda dig... Edgar, jag skulle älska dig!

KAPTEN.

Hör nu på! Hvar är jag hemma?

ALICE.

Tror du ingen kan hjälpa oss ... ja, ingen människa kan det!

KAPTEN.

Hvem skulle då kunna?

ALICE
(ser kapten i ögonen).

Jag vet inte! ... Tänk! Hvad skall bli af barnen med ett vanäradt namn ...?

KAPTEN.

Har du vanärat namnet?

ALICE.

Inte jag! Inte jag! ... Och så måste de lämna skolan! Och när de komma ut i lifvet, så bli de ensamma som vi, och lika elaka som vi! — Då råkade du inte heller Judith, förstår jag nu?

KAPTEN.

Nej! Men stryk öfver det!

(Telegrafen knackar. Alice flyger upp.)

ALICE *(skriker).*

Nu, är olyckan öfver oss! *(Till kapten.)* Hör inte på't!

KAPTEN *(lugnt)*.

Jag skall inte höra på't, älskade barn, lugna dig! . . .

ALICE

(står vid telegrafen och höjer sig på tå för att se ut genom fönstret).

Hör inte! Hör inte!

KAPTEN *(håller för öronen)*.

Jag håller för öronen, Lisa, mitt barn!

ALICE

(på knä med sträckta händer).

Gud, hjälp oss! — Handräckningen kommer . . . *(Storgråtande.)* Gud i himmelen! *(Hon förefaller röra läpparne som till en tyst bön.)*

(Telegrafen knackar ännu litet, och en lång pappersremsa har krupit fram, så blir det åter tyst.)

ALICE

(reser sig, rifver af pappersremsan och läser tyst. Därpå kastar hon en blick mot höjden, går fram och kysser kapten på pannan).

Det är öfverståndet! — Det var ingenting! *(Sätter sig i den andra stolen och gråter häftigt i näsduken.)*

KAPTEN.

Hvad har du för hemligheter, där?

ALICE.

Fråga inte! Det är öfver nu!

KAPTEN.

Som du vill, mitt barn!

ALICE.

Så skulle du icke sagt för tre dagar sedan, hvad kommer det?

KAPTEN.

Jo, min vän! När jag föll första gången, så var jag öfver ett stycke på andra sidan grafven. Hvad jag såg har jag glömt, men intrycket blef kvar!

ALICE.

Hvad var det?

KAPTEN.

Hoppet — om ett bättre!

ALICE.

Ett bättre?

KAPTEN.

Ja, att detta skulle vara lifvet själft, det har jag egentligen aldrig trott... detta är döden! eller något ändå sämre...

ALICE.

Och vi...

KAPTEN.

Hade troligen till uppgift att pina hvarann... så förefaller det!

ALICE.

Ha vi pinat hvarann nog?

KAPTEN.

Ja, jag tror det! Och huserat sen! *(Ser sig omkring.)* ... Ska vi städa efter oss? Och göra rent?

ALICE *(reser sig).*

Ja, om det är möjligt!

KAPTEN.
(ser sig omkring i rummet).

Det går inte på en dag! Det gör det inte!

ALICE.

På två, då! Många dagar!

KAPTEN.

Låt oss hoppas det! ...

(Paus.)

KAPTEN *(sätter sig igen).*

Alltså kom du inte lös denna gången! Men så fick du inte heller mig fast!

ALICE *(häpen).*

KAPTEN.

Ja, jag visste, att du ville ha mig i fängelse, men det stryker jag öfver! ... Du har väl gjort värre saker än så ...

ALICE *(svarslös).*

KAPTEN.

Och jag var oskyldig till försnillningen!

ALICE.

Och nu är meningen, att jag skall bli din sjuksköterska?

KAPTEN.

Om du vill!

ALICE.

Hvad skall jag eljes ta mig till?

KAPTEN.

Jag vet inte!

ALICE

(sätter sig slö, förtviflad).

Detta är ju de eviga kvalen! Finns då intet slut?

KAPTEN.

Jo, om vi ge oss till tåls! Kanske när döden kommer, börjar lifvet.

ALICE.

Om så vore!

(Paus.)

KAPTEN.

Du tror att Kurt var en hycklare?

ALICE.

Ja, visst tror jag det!

KAPTEN.

Det tror jag inte! Men alla som komma i vår närhet bli onda, och går sin väg... Kurt var svag, och det onda är starkt!

(Paus.)

Tänk hvad lifvet är banalt numera! Förr slog man, nu hyttar man bara! — Jag är nästan säker, att vi om tre månader hålla silfverbröllopp... med Kurt som giftoman!... och doktorn och Gerda är med... Tygmästarn håller talet och styckjunkaren anför hurraropen! Känner jag öfversten rätt, så bjuder han sig själf! — Ja du skrattar! Men minns du Adolfs silfverbröllop... han på fältjägarne! Silfverbruden måste bära ringen på höger hand emedan brudgummen vid ett ömt tillfälle huggit dän vänstra ringfingret med en fascinknif.

ALICE

(håller näsduken för munnen för att betvinga ett skratt).

KAPTEN.

Gråter du? — Nej, jag tror du skrattar! — Ja, barn, vi gråta endels, och skratta endels! Hvilket som är rättast... fråga inte mig!... Jag läste häromdagen i en tidning, att en man — hade varit skild sju gånger, följaktligen gift sju gånger... slutligen rymde han vid fyllda nittiåtta år, och gifte om sig med sin första fru! Det är kärleken!... Om lifvet är allvar eller bara drift, blir jag inte slug på! När det är skämt kan det vara pinsammast, och allvaret är egentligen behagligast och lugnast... Men

när man slutligen håller sig allvarsam, så kommer det någon och drifver med en! Exempel, Kurt!... Vill du ha silfverbröllopet?

ALICE *(tyst)*.

KAPTEN.

Säg ja, du! — De kommer att skratta åt oss, men hvad gör det! Vi skratta med, eller hålla oss allvarsamma, allt som det faller sig!

ALICE.

Ja, må ske!

KAPTEN *(allvarligt)*.

Alltså silfverbröllop!... *(Reser sig.)* Stryka öfver, och gå vidare! — Alltså, låt oss gå vidare!

(Ridå.)

AUGUST STRINDBERG

DÖDSDANSEN

ANDRA DELEN

PERSONER:

EDGAR.
ALICE.
KURT.
ALLAN, Kurts son.
JUDITH, Edgars dotter.
LÖJTNANTEN.

SCENERI.

En oval salong i hvitt och guld. Fondväggen är genombruten med glasdörrar, som äro öppna så att man ser trädgårdsterrassen utanför, med stenkolonnbalustrad och blåhvita fayanskrukor med petunior och scharlakanspelargonier. Denna terrass är allmän promenad. I fonden bakom synes strandbatteriet med en postande artillerist: i fjärran öppna hafvet.

I salongen står till vänster en förgylld soffa med bord och stolar. Till höger en flygel, ett skrifbord och en cheminée.

I förgrunden en amerikansk hvilstol.

Vid skrifbordet står en ståndarlampa af koppar, med vidfästadt bord.

På väggarne diverse äldre oljemålningar.

Allan sitter vid skrifbordet och räknar, Judith kommer i fonddörren, sommarklädd, kort klädning, fläta på ryggen, hatten i ena hand, tennis-racketten i den andra. Hon stannar i dörren. Allan reser sig, allvarlig och aktningsfull.

JUDITH

(allvarligt men vänligt).

Hvarför kommer du inte på tennis?

ALLAN

(blyg, bekämpar sin rörelse).

Jag är så upptagen...

JUDITH.

Såg du inte att jag ställt cykeln mot eken och inte från eken?

ALLAN.

Jo, det såg jag!

JUDITH.

Nå, hvad betyder det?

ALLAN.

Det betyder... att du vill att jag skall komma och spela tennis... men, mina plikter... jag har problem att lösa... och din far är en ganska sträng lärare...

JUDITH.

Tycker du om honom?

ALLAN.

Ja, det gör jag! Han intresserar sig för alla sina lärjungar...

JUDITH.

Han intresserar sig för alla och för allting. — Vill du komma?

ALLAN.

Nog vet du, att, jag vill — men jag bör icke!

JUDITH.

Jag skall begära permission hos pappa!

ALLAN.

Gör det icke! Då skall man bara tala på det!

JUDITH.

Tror du inte jag rår på honom! Han vill det jag vill!

ALLAN.

Det är väl därför att du är så hård — ja!

JUDITH.

Det skulle du vara med!

ALLAN.

Jag är inte af vargsläkt!

JUDITH.

Då blir du fåret!

ALLAN.

Hellre det!

JUDITH.

Säg, hvarför du icke vill komma på tennis?

ALLAN.

Det vet du?...

JUDITH.

Säg ändå!.. Löjtnanten...

ALLAN.

Ja, du bryr dig inte en smul om mig, men du har inte roligt med löjtnanten om inte jag är närvarande och du får se mig pinas!

JUDITH.

Är jag så grym? Det visste jag inte!

ALLAN.

Nu vet du det!

JUDITH.

Då ska jag bättra mig, för jag vill inte vara grym, jag vill inte vara dålig... i dina ögon.

ALLAN.

Det säger du bara för att få härska öfver mig! Jag är redan din slaf, men det är du inte nöjd med, slafven skall pinas och kastas för vilddjuren!... Du har ju redan den andra i dina klor, hvad vill du med mig, då? Låt mig gå min väg, och gå du din!

JUDITH.

Visar du bort mig?

ALLAN *(svarar icke).*

JUDITH.

Så går jag! — Som sysslingar måste vi råkas då och då, men jag ska inte besvära dig!

ALLAN
(sätter sig vid bordet och räknar igen).

JUDITH
(i stället för att gå, träder fram, och nalkas småningom bordet, där Allan sitter).

Var inte rädd, jag skall straxt gå... Jag ville bara se, hur karantänsmästarne ha det... *(Ser sig omkring.)* Hvitt och guld! — Flygel, af Bechstein! — Joo! — Vi sitta kvar i fästningstornet sedan pappa blef pensionerad... tornet, där mamma sutit i tjugufem år... och vi sitta på nåder ändå! Ni är rika, ni...

ALLAN *(lungt).*

Vi äro inte rika!

JUDITH.

Du säger det, men du är alltid så fint klädd — för resten hvad du har på dig, så klär det dig!... Hör du hvad jag säger?

(Nalkas.)

ALLAN *(undergifvet).*

Jag hör.

JUDITH.

Hur kan du höra, när du sitter och räknar, eller hvad du gör?

ALLAN.

Jag hör inte med ögonen, jag!

JUDITH.

Dina ögon, ja! ... Har du sett dem i en spegel ...

ALLAN.

Gå din väg!

JUDITH.

Du föraktar mig, du! ...

ALLAN.

Jag tänker inte alls på dig, kära du!

JUDITH *(kommer närmare).*

Arkimedes, sitter och räknar, när soldaten kommer och sticker ner honom! *(Rör i hans papper med racketten.)*

ALLAN.

Rör inte mina papper!

JUDITH.

Så sa' Arkimedes också! ... Nu inbillar du dig någonting, förstås! Du tror jag inte kan lefva utan dig ...

ALLAN.

Hvarför kan du inte lämna mig i fred?

JUDITH.

Var artig, så skall jag hjälpa dig i examen ...

ALLAN.

Du?

JUDITH.

Ja, jag känner examinatorerna ...

ALLAN *(strängt)*.

Än sedan?

JUDITH.

Vet du inte, att man bör ha medhåll hos sina lärare?

ALLAN.

Menar du din far och löjtnanten?

JUDITH.

Och öfversten!

ALLAN.

Och så menar du att med ditt beskydd skulle jag komma ifrån arbetet?

JUDITH.

Du är en dålig öfversättare...

ALLAN.

Af ett dåligt original...

JUDITH.

Skäms!

ALLAN.

Det gör jag på dina vägnar, och egna! — Jag skäms, att jag hört på dig!... Hvarför går du inte?

JUDITH.

Därför jag vet, att du värderar mitt sällskap. — Ja, du finner alltid vägen under mitt fönster! Du har alltid ärende till stan på samma båt som jag, du kan inte fara ut och segla, utan att jag skall sköta förskotet.

ALLAN *(blygt)*.

Inte säger en ung flicka sådant!

JUDITH.

Menar du, att jag är ett barn?

ALLAN.

Ibland är du ett godt barn, ibland en ond kvinna! Mig tycks du ha utvalt till ditt får.

JUDITH.

Du är ett får, och därför skall jag beskydda dig!

ALLAN *(reser sig).*

Vargen är allt en dålig fårvaktare! ... Du vill äta mig ... det är nog hemligheten! Du vill pantsätta dina vackra ögon för att kunna lösa till dig mitt hufvud.

JUDITH.

Åh, har du sett på mina ögon? Inte trodde jag du var så modig!

ALLAN

(samlar sina papper för att gå till höger).

JUDITH

(ställer sig för dörren).

ALLAN.

Gå ur min väg, eller...

JUDITH.

Eller?

ALLAN.

Om du vore en pojke, pah! Men nu är du en flicka!

JUDITH.

Hvad så?

ALLAN.

Om du ägde ett spår af stolthet skulle du du ha gått, då du kan betrakta dig som utkörd!

JUDITH.

De ska du få igen!

ALLAN.

Jag tror dig!

JUDITH
(går åt fonden ursinnig).

De — ska — du — få igen!

(Ut.)

KURT *(in från vänster).*

Hvart ska du hän Allan?

ALLAN.

Är det du?

KURT.

Hvem var det som gick så häftigt... så buskarna darrade?

ALLAN.

Det var Judith!

KURT.

Hon är litet häftig, men det är en bra flicka!

ALLAN.

När en flicka är elak och rå, så sägs hon alltid vara en bra flicka!

KURT.

Du ska inte vara så sträng, Allan!... Är du inte nöjd med dina nya släktingar?

ALLAN.

Farbror Edgar tycker jag om...

KURT.

Ja, han har många goda sidor... Än dina andra lärare? Löjtnanten till exempel?

ALLAN.

Han är så ojämn! Ibland tycks han ha något agg till mig.

KURT.

Åhnej!... Du går och »tycker» om människorna. Reflektera inte, utan sköt ditt, var korrekt och låt de andra ha sitt jobb!

ALLAN.

Ja, så gör jag, men... jag får inte vara i fred! De drar en in... alldeles som bläckfiskarne nere vid bryggan... de bitas inte, men röra upp en hvirfvel som suger...

KURT *(vänligt)*.

Du har anlag för svårmod, tror jag! Trifs du inte här hos mig? Saknar du något?

ALLAN.

Jag har aldrig haft så goda dagar, men... det är något här, som kväfver mig!

KURT.

Här vid hafvet? Tycker du inte om hafvet?

ALLAN.

Jo, öppna hafvet! Men i stränderna är det snärjgräs, bläckfiskar, maneter, nässeldjur eller hvad de kallas!

KURT.

Du ska inte sitta inne så mycket! Gå ut och spela tennis!

ALLAN.

De roar mig inte!

KURT

Du är ond på Judith, förstår jag!

ALLAN.

Judith?

KURT.

Du är så kinkig på människor, det får man inte vara, för då blir man ensam!

ALLAN.

Jag är inte kinkig, men... Det käns som

jag vore underst i en vedtrafve... och måste vänta min tur för att komma med i elden... det trycker, det trycker allt som är ofvanpå...

KURT.

Vänta tills din tur kommer! Trafven minskas...

ALLAN.

Ja, men så långsamt, så långsamt!... Åh! Jag ligger och möglar under tiden!

KURT.

Det är inte roligt vara ung! Och ändå afundas man er!

ALLAN.

Gör man? Vill du byta?

KURT.

Nej, tack!

ALLAN.

Vet du hvad det värsta är? Det är att sitta och tiga, när de gamla pratar strunt... Jag vet, att jag har bättre reda på en sak än de... och ändå måste jag tiga! Ja förlåt, jag räknar inte dig bland de gamla!

KURT.

Hvarför inte de' då?

ALLAN.

Kanske därför, att vi egentligen gjort bekantskap nu först...

KURT.

Och emedan... Du fick andra begrepp om mig då!

ALLAN.

Ja!

KURT.

Jag förmodar att de åren vi voro skilda du icke alltid hyste de vänligaste känslor mot mig?

ALLAN.

Nej!

KURT.

Såg du nånsin ett porträtt af mig?

ALLAN.

Ett enda, och det var mycket ofördelaktigt!

KURT.

Och gammalt?

ALLAN.

Ja!

KURT.

För tio år sedan blef jag gråhårig på en natt... Det har gått bort sedan af sig självt... Låt oss tala om annat!... Se där kommer din tant! Min kusin! Hvad tycker du om henne?

ALLAN.

Det vill jag inte säga!

KURT.

Då ska inte jag fråga!

ALICE

(in i en ljusaste sommarpromenaddräkt med parasoll).

God morgon, Kurt! *(Ger en blick som skall betyda, att Allan bör gå ut.)*

KURT *(till Allan).*

Lämna oss!

ALLAN *(går till höger).*

ALICE

(sätter sig på soffan till vänster).

KURT *(på en stol bredvid).*

ALICE (*brydd*).

Han kommer straxt efter, så du behöfver inte vara generad!

KURT.

Hvarför skulle jag vara det?

ALICE.

Med dina stränga begrepp . . .

KURT.

Mot mig själf, ja!

ALICE.

Javäl! . . . Jag glömde mig en gång, då jag i dig såg befriaren, men du behöll sinnesnärvaron . . . och därför ha vi rätt att glömma — det som aldrig varit!

KURT.

Glöm då!

ALICE.

Emellertid . . jag tror inte att han glömt . . .

KURT.

Du menar den natten han föll af hjärtkram-

pen... och då du jubilerade för tidigt, troende, att han var död?

ALICE.

Ja!... Sedan har han kommit sig, men då han upphörde dricka, lärde han tiga, och nu är han fruktansvärd. Han har något för sig, som jag icke fattar...

KURT.

Alice, din man är en beskedlig tok, som visar mig idel vänlighet...

ALICE.

Akta dig för hans vänligheter! Jag känner dem!

KURT.

Så, så!

ALICE.

Han har således förblindat dig, också!... Ser du inte faran, märker du icke snarorna?

KURT.

Nej!

ALICE.

Då är du dömd till undergång!

KURT.

Åh, bevare oss!

ALICE.

Tänk, jag sitter och ser hur olyckan kryper på dig som en katt... jag pekar på'n, men du kan icke se den!

KURT.

Allan med sina oförvillade blickar kan icke heller se den! Han ser bara Judith för öfrigt, och det är ju alltid en underpant på godt förhållande.

ALICE.

Känner du Judith?

KURT.

En liten kokett unge med fläta på ryggen och lite för korta kjolar...

ALICE.

Just det! Men jag såg henne utklädd häromdagen i långa kjolar... och då var det en ung dam... icke så ung ändå, när håret lades upp!

KURT.

Hon är lite försigkommen, medger jag!

ALICE.

Och hon leker med Allan!

KURT.

Det går an, så länge det är lek.

ALICE.

Jaså, det går an! ... Nu kommer Edgar straxt, han sätter sig i hvilstolen — den älskar han med passion, så att han kunde stjäla den.

KURT.

Han ska få den!

ALICE.

Låt honom sitta där, så stanna vi här. Och när han talar — han är pratsjuk om morgnarne — när han talar betydelselösa saker, så skall jag öfversätta dem för dig! ...

KURT.

Ack, du är för klok, för klok, kära Alice? Hvad skulle jag ha att frukta, så länge jag sköter min karantän oklanderligt, och eljes uppför mig anständigt?

ALICE.

Du tror på rättvisa och heder och allt det där.

KURT.

Ja, och det har erfarenheten lärt mig. Det var en gång jag trodde på motsatsen... Det stod mig dyrt!

ALICE.

Nu kommer han!...

KURT.

Jag har aldrig sett dig rädd förr!

ALICE.

Mitt mod var bara oförstånd om faran!

KURT.

Faran?... Du börjar skrämma mig snart!

ALICE.

Ack, om jag kunde't... Där!

KAPTEN

(in från fonden, civil, i svart knäppt redingote, uniformsmössa, käpp med silfverkrycka. Han hälsar med en nickning och går att sätta sig i hvilstolen).

ALICE *(till Kurt).*

Låt'en tala först!

KAPTEN.

Det är en syperb stol du har, min kära Kurt! Alldeles syperb!

KURT.

Du ska få'n till skänks, om du vill ta emot den!

KAPTEN.

Det var inte min mening...

KURT.

Men det är min uppriktiga! Hur mycket har jag icke fått af dig?

KAPTEN (*med svada*).

Åh prat!... Och när jag sitter här, ser jag ut öfver hela ön, öfver alla promenaderna, jag ser alla människorna på deras verandor, alla skepp som gå på hafvet och komma in och komma ut... Du har verkligen råkat få den bästa biten af denna ö, som icke är de lyck-saliges åtminstone. Eller hur Alice?... Ja, den kallas »lilla helvetet», och här har Kurt byggt sig ett paradis, utan Eva förstås, för när hon kom, var det slut med paradiset! Hör du? Vet du, att det här varit ett kungligt jaktslott?

KURT.

Jag har hört sägas det!

KAPTEN.

Du bor kungligt, du, men skam, till sägandes, det har du mig att tacka för!

ALICE *(till Kurt).*

Seså, nu vill han stjäla dig!

KURT.

Jag har mycket att tacka dig för!

KAPTEN.

Åh strunt! — Hör du, har du fått vinlådorna?

KURT.

Ja!

KAPTEN.

Och du är nöjd?

KURT.

Mycket nöjd, du kan hälsa din furnissör och säga honom det!

KAPTEN.

Han ger alltid prima varor...

ALICE (*till Kurt*).

För sekunda pris, och du får betala skillnaden...

KAPTEN.

Hvad sa Alice?

ALICE.

Jag? Ingenting!

KAPTEN.

Ja! När denna karantänplats inrättades, så var jag betänkt på att söka den... och till den ändan studerade jag karantänväsendet.

ALICE (*till Kurt*).

Det ljuger han!

KAPTEN (*skroderar*).

De föråldrade idéer rörande desinfektionsväsendet, som styrelsen hyllade, delades icke af mig! Jag stod nämligen på neptunisternas sida — vi kallade dem så, emedan de framhålla vattenmetoden...

KURT.

Förlåt! Jag minns säkert, att det var jag, som predikade vattnet, och du elden den gången.

KAPTEN.

Jag? Åh prat!

ALICE (*högt*).

Jo, det minns jag också!

KAPTEN.

Du?...

KURT.

Jag minns det så mycket mer..

KAPTEN (*afbiter*).

Det kan ju hända, men det är detsamma! (*Höjer rösten.*) Emellertid... nu ha vi kommit därhän, att ett nytt sakernas tillstånd (*till Kurt som vill afbryta*)... tyst nu!... har inträdt... och karantenväsendet står i begrepp att ta ett jättesteg framåt.

KURT.

Apropos! Vet du hvem som skrifver de där dumma artiklarna i tidskriften?

KAPTEN (*rodnar*).

Det vet jag inte, men hvarför kallar du dem för dumma!

ALICE *(till Kurt).*

Pass opp! Det är han, som skrifvit dem!

KURT *(till Alice).*

Han?... *(Till kapten.)* Mindre förståndiga då?

KAPTEN.

Inte kan du bedöma det!

ALICE.

Är det meningen att gräla?

KURT.

Åhnej!

KAPTEN.

Det är svårt att hålla sämja här på ön, men vi borde föregå med godt exempel...

KURT.

Ja, kan du förklara mig detta! När jag kom hit, blef jag strax vän med alla myndigheterna, och auditören särskildt blef min förtrogne, så förtrogen man kan bli vid vår ålder. Nåväl, efter en tids förlopp — det var strax efter ditt tillfrisknande — börjar den ena efter den andra visa mig köld, och i går undvek

auditören mig på promenaden. Jag kan inte säga hur det smärtade mig.

KAPTEN *(tiger)*.

KURT.

Har du också märkt någon avoghet mot dig?

KAPTEN.

Nej, tvärtom!

ALICE *(till Kurt)*.

Förstår du inte, att han har stulit dina vänner!

KURT *(till kapten)*.

Jag undrade, om det kunde vara den där nya aktieteckningen jag vägrade gå med på!

KAPTEN.

Nej, nej! Men kan du säga, hvarför du inte ville teckna?

KURT.

Därför att jag redan placerat mina små besparingar i er sodafabrik! Och äfven därför att en ny teckning betyder att de gamla aktierna äro skrala.

KAPTEN (*tankspridd*).

Det var en syperb lampa du har! Hvar har du fått den?

KURT.

I stan förstås.

ALICE (*till Kurt*).

Akta din lampa, du!

KURT (*till kapten*).

Du ska inte tro, att jag är otacksam eller misstrogen, Edgar.

KAPTEN.

Ja, men det röjer icke förtroende att du vill dra dig ur en affär som du varit med om att starta.

KURT.

Kära du, vanlig försiktighet bjuder ju att man i tid söker rädda sig och sitt!

KAPTEN.

Rädda? Är det någon fara å färde? Tänker man bestjäla dig?

KURT.

Hvarför så hårda ord?

KAPTEN.

Var du icke belåten, när jag hjälpte dig placera ditt kapital på 6 procent?

KURT.

Jo, jag var tacksam till och med!

KAPTEN.

Du är icke tacksam — det är inte din natur, men det rår du inte för!

ALICE *(till Kurt)*.

Hör på honom!

KURT.

Min natur är nog så bristfällig och min strid mot densamma är tämligen misslyckad, men jag erkänner förbindelser...

KAPTEN.

Visa det då! *(Sträcker ut handen och tar en tidning åt sig.)* Se, hvad står det här?... En annons! *(Läser.)* Medicinalrådet är död!

ALICE *(till Kurt)*.

Nu spekulerar han redan i liket.

KAPTEN *(liksom för sig)*.

Detta kommer att medföra vissa... förändringar...

KURT.

I hvad afseende?

KAPTEN *(reser sig)*.

Vi få väl se!

ALICE *(till kapten)*.

Hvart skall du gå?

KAPTEN.

Jag tror jag måste in till stan!... *(Får se ett brefkuvert på skrifbordet, tar det liksom i tankarne, läser på utanskriften, och lägger det tillbaka.)* Förlåt min distraktion!

KURT.

Skadar inte!

KAPTEN.

Där står Allans cirkelbestick! Hvar är pojken?

KURT.

Han är ute och leker med flickorna.

KAPTEN.

Stora pojken? Det tycker jag inte om! Och Judith får inte ränna så där... Du skall ha ett öga på din unge herre, så ska jag sköta min unga dam! *(Går nu förbi flygeln och slår an några toner.)* Syperb ton i det instrumentet! En Steinbech? Hva?

KURT.

Bechstein!

KAPTEN.

Ja, du har det bra, du! Tacka mig, som skaffat dig hit!

ALICE *(till Kurt).*

Det ljuger han, för han sökte hindra dig!

KAPTEN.

Ajö med er så länge! Jag tar nästa båt!

(Går, under det han mönstrar taflorna på väggarne.)

ALICE.

Nåå?

KURT.

Nåå?

ALICE.

Ännu förstår jag inte hans planer. Men — säg en sak! Det kuvertet han såg på ... hvem är brefvet ifrån?

KURT.

Skam till sägandes — det var min enda hemlighet!

ALICE.

Och den luktade han reda på! Ser du att han kan trolla som jag sagt dig förut! ... Står det något tryckt på kuvertet?

KURT.

Ja det står »Valmansföreningen».

ALICE.

Då har han gissat din hemlighet. Du vill bli riksdagsman, förstår jag! Och nu ska du få se att han blir det i ditt ställe!

KURT.

Har han någonsin tänkt på det?

ALICE.

Nej, men nu tänker han på det! Det läste jag i hans ansikte medan han såg på kuvertet.

KURT.

Det är därför han far till stan?

ALICE.

Nej, det beslutet fattade han, när han såg dödsannonsen!

KURT.

Hvad vill han vinna af medicinalrådets död?

ALICE.

Ja, säg det! ... Kanske det var en fiende, som stod hans planer i vägen!

KURT.

Är han så förfärlig, som du säger, då kan man ha skäl att frukta honom!

ALICE.

Hörde du inte hur han ville stjäla bort dig, binda dina händer genom förebärande af tacksamhetsskulder, som ej existera. Han har till exempel aldrig skaffat dig platsen, han har tvärtom sökt hindra dig! Det är en mänskotjuf, en insekt, en trämask, som ska äta dig invändigt, att en dag du är ihålig som en murken tall ... Han hatar dig, fastän han är bunden vid dig genom minnet af er ungdoms vänskap ...

KURT.

Hvad du blir skarpsinnig, när du hatar!

ALICE.

Och dum, när man älskar! Blind och dum!

KURT.

Hu nej, så du säger!

ALICE.

Vet du hvad de mena med en vampyr?... Jo, det skall vara en död människas själ som söker en kropp för att få lefva med som parasit. Edgar är död, alltsedan han föll den gången! Han har ju inga intressen själf, ingen personlighet, intet initiativ. Men bara han får fatt i en människa, så slår han fast på den, sticker ner sina sugrötter och börjar växa och blomma. Nu sitter han på dig!

KURT.

Kommer han för nära så skakar jag af honom!

ALICE.

Skaka af en kardborre, får du se!... Hör, vet du, hvarför han ej vill att Judith och Allan leka?

KURT.

Han är väl rädd om deras känslor!

ALICE.

Inte alls! ... Han vill gifta bort Judith med ... öfversten!

KURT (*upprörd*).

Gamla änklingen?

ALICE.

Ja!

KURT.

Förskräckligt! ... Och Judith?

ALICE.

Om hon kunde få generalen, som är åttio år, skulle hon ta honom för att få stuka öfversten som är sextio. Stuka, ser du, det är hennes lefnadsmål! Trampa och stuka, det är den släktens lösen!

KURT.

Är det Judith? Den sköna, den stolta, den härliga ungmön!

ALICE.

Jo, det känner vi! ... Får jag sitta här och skrifva ett bref?

KURT *(ordnar på skrifbordet).*

Var så god!

ALICE

(tar af handskarne och sätter sig vid skrifbordet).

Nu ska jag försöka mig på krigskonsten! Jag har misslyckats en gång, då jag ämnade dräpa min drake! Men nu har jag lärt på yrket!

KURT.

Vet du att man skall ha laddadt innan man skjuter?

ALICE.

Jo, och skarpladdning!

KURT *(drar sig ut till höger).*

ALICE *(funderar och skrifver).*

ALLAN

(störtar in, utan att märka Alice och kastar sig framstupa på soffan, snyftande i en spetsnäsduk).

ALICE

(observerar honom först ett ögonblick, därpå reser hon sig och går fram till soffan. Med mild röst).

Allan!

ALLAN

(sätter sig upp, förlägen, och döljer näsduken bakom ryggen).

ALICE

(mildt, kvinligt, med verklig rörelse).

Du skall icke vara rädd för mig, Allan, jag är inte farlig för dig... Hur är det fatt? — Är du sjuk?

ALLAN.

Ja!

ALICE.

På hvad sätt?

ALLAN.

Jag vet inte!

ALICE.

Har du ondt i hufvet?

ALLAN.

Neej!

ALICE.

I bröstet? Kval?

ALLAN.

Jaa!

ALICE.

Kval! kval! så hjärtat vill smälta bort! Och det drar, drar...

ALLAN.

Hur vet du det?

ALICE.

Och så vill man dö, att man vore död, och allt är så svårt. Och man tänker bara på ett och samma... en och samma... men om två tänka på en och samma, så är sorgen tung, för den ena...

ALLAN

(glömmer sig och plockar på näsduken).

ALICE.

Det är den sjukan som ingen kan bota... man kan icke äta, vill icke dricka, vill bara gråta, och man gråter så bittert... helst ute i skogen, att ingen må se en, ty åt den sorgen skrattar människorna... de elaka människorna! Hu!... Hvad vill du henne? Intet! Du vill icke kyssa hennes mun, ty då tror du, att du skulle dö. Du känner som om döden nalkades när din tanke flyger till henne! Och det är döden, barn, den döden, som ger lifvet. Men det förstår du inte ännu!

Det doftar violer! Det är hon!

(Nalkas Allan och tar näsduken sakta.)

Det är hon, det är hon öfverallt, och ensam hon! Hå, hå, hå!

(Allan ser ingen annan utväg än att dölja sitt ansikte i Alices' famn.)

Stackars gosse! Stackars gosse! Åh, hvad det gör ondt, hvad det gör ondt! *(Hon torkar hans tårar med näsduken.)* Så, så, så! Gråt, gråt ut, så där! Så blir hjärtat lättare!... Men nu, res dig, Allan, och var en man, annars vill hon inte se åt dig! Den grymma, som icke är grym!

Har hon plågat dig? — Med löjtnanten? Hör på gosse! — Du skall bli vän med löjtnanten, så få ni tala om henne tillsammans! Det brukar också lätta litet!

ALLAN.

Jag vill inte se åt löjtnanten!

ALICE.

Hör du, pys! Det skall inte töfva, förrän löjtnanten söker opp dig för att få tala om henne! Ty...

ALLAN

(tittar upp med en ljusning af hopp).

ALICE.

Nå, ska jag vara snäll och säga't?

ALLAN *(böjer hufvudet)*.

ALICE.

Han är lika olycklig som du!

ALLAN *(glad)*.

Nej?

ALICE.

Jo, säkert, och han behöfver någon att öppna sitt hjärta för, när Judith sårar honom. Du tycks glädja dig i förskott!

ALLAN.

Vill hon inte ha löjtnanten?

ALICE.

Hon vill inte ha dig heller, kära du, för hon vill ha öfversten!

ALLAN *(blir ledsen igen)*.

ALICE.

Regnar det igen nu? — Ja, näsduken får du inte, för Judith är rädd om sina tillhörigheter och vill ha sitt dussin helt!

ALLAN *(ser snopen ut).*

ALICE.

Ja, du, sådan är Judith! ... Sitt nu där medan jag skrifver ett bref till, så skall du få gå ett ärende åt mig!

(Går till skrifbordet och skrifver.)

LÖJTNANTEN

(in från fonden, han ser melankolisk ut, men utan att verka komisk. Märker icke Alice, utan håller kurs på Allan).

Volontärn!

ALLAN

(reser sig med rättning).

LÖJTNANTEN.

Var så god blif sittande!

ALICE *(betraktar dem).*

LÖJTNANTEN

(fram till Allan och sätter sig bredvid honom. Suckar, tar fram en näsduk liknande den förra och torkar pannan).

ALLAN

(betraktar näsduken med giriga blickar).

LÖJTNANTEN
(betraktar Allan med sorgsna blickar).

ALICE *(hostar).*

LÖJTNANTEN
(far upp med rättning).

ALICE.

Var så god blif sittande!

LÖJTNANTEN.

Om förlåtelse, fru kaptenska!

ALICE.

Skadar inte! . . . Var god och sitt, och håll volontären sällskap. Han känner sig lite öfvergifven här på ön! *(Skrifver.)*

LÖJTNANTEN
(konverserar med Allan halfhögt, förläget).

Det är enormt hett!

ALLAN.

Åhja!

LÖJTNANTEN.

Har volontären slutat sjette boken än?

ALLAN.

Jag håller just på med den sista propositionen!

LÖJTNANTEN.

Den är kitslig den!

(Tystnad.)

LÖJTNANTEN.

Har volontären... *(söker orden)* spelat tennis i dag?

ALLAN.

Näe, det var för hett i solen!

LÖJTNANTEN
(i ångest men utan att bli komisk).

Ja, det är enormt hett i dag?

ALLAN *(hviskar).*

Ja, det är mycket hett!

(Tystnad.)

LÖJTNANTEN.

Har volontären ... varit ute och seglat i dag?

ALLAN.

Näe, jag fick ingen att sköta focken!

LÖJTNANTEN.

Har volontären... det förtroendet till mig, att jag skulle få sköta focken?

ALLAN
(respektfullt som förut).

Det är för stor ära för mig, herr löjtnant!

LÖJTNANTEN.

Jag ber, jag ber... Tror volontären... att det skulle vara god vind i dag, såsom i middagstiden, för endast då är jag ledig!

ALLAN *(slugt).*

I middagstiden mojnar det, och... den tiden har fröken Judith lektion...

LÖJTNANTEN *(bedröfvad).*

Jaså, jaså! Hm! — Tror volontären att...

ALICE.

Är det någon af ungherrarne, som skulle vilja gå med ett bref åt mig?
(Allan och löjtnanten betrakta hvarandra med misstro.)

ALICE.

... till fröken Judith!

(Allan och löjtnanten fara upp och fram till Alice, dock med en viss värdighet, som skall dölja deras känslor.)

ALICE.

Herrarne båda? Nå desto säkrare blir det uträttadt! *(Räcker löjtnanten brefvet.)*... Hör nu, löjtnanten, får jag den där näsduken? Min dotter är rädd om sin tvätt! Hon är lite småaktig af naturen... Tag hit näsduken! ... Jag vill inte skratta åt er, men ni skall icke göra er löjliga — onödigtvis. Och öfversten tycker icke om att vara Othello!

(Tar näsduken.)

Gån nu, unge män, och söken att dölja era känslor, så godt I kunnen!

LÖJTNANTEN

(bugar sig och går, följd i hälarne af Allan).

ALICE *(ropar).*

Allan!

ALLAN.

(stannar ytterst motvillig i dörren).

Ja, tant!

ALICE.

Stanna! om du icke vill göra dig mer ondt, än du kan tåla!

ALLAN.

Ja, men han går!

ALICE.

Låt honom bränna sig! Men akta dig!

ALLAN.

Jag vill inte akta mig!

ALICE.

Så gråter du sen! Och så skall jag ha besvär att trösta dig!

ALLAN.

Jag vill gå!

ALICE.

Gå då! Men kom igen du, unga vettvilling, så har jag rätt att skratta ut dig!

ALLAN
(*springer efter löjtnanten*).

ALICE (*skrifver igen*).

KURT (*in*).

Alice, jag har fått ett anonymt bref, som oroar mig!

ALICE.

Har du märkt på Edgar, att sedan han lagt bort uniformen, så är han en annan människa. Aldrig trodde jag en rock kunde göra så mycket!

KURT.

Du svarade icke på min fråga!

ALICE.

Det var ingen fråga! Det var en upplysning! Hvad fruktar du?

KURT.

Allt!

ALICE.

Han for till stan! Hans stadsresor medföra alltid något fruktansvärdt!

KURT.

Men jag kan ingenting företaga, ty jag vet icke, från hvilken punkt attacken skall börja!

ALICE *(lägger ihop brefvet).*

Få se om jag gissat det!...

KURT.

Hjälper du mig då?

ALICE.

Ja!... Men icke längre än mina intressen tillåta! Mina, det vill säga, mina barns!

KURT.

Jag kan förstå det!... Hör du, så tyst det är, i naturen, på sjön, öfver allt?

ALICE.

Men jag hör bakom tystnaden röster... sorl, skrik!

KURT.

Tyst! Jag hör också något!... Nej, det var bara måsarne!

ALICE.

Jag hör annat, jag!.... Och nu går jag till posten — med detta bref!

RIDÅFALL.

(Samma dekoration. Allan sitter vid skrifbordet och studerar, Judith står i dörren, i tennishatt och ett cykelstyre i handen.)

JUDITH.

Får jag låna din skrufnyckel?

ALLAN *(utan att se upp)*.

Nä, det får du inte!

JUDITH.

Du är oartig nu, bara jag springer efter dig!

ALLAN *(icke snäsigt)*.

Jag är ingenting alls, men begär att få vara fred!

JUDITH *(rycker fram)*.

Allan!

ALLAN.

Ja, hvad är det?

JUDITH.

Du ska inte vara ond på mig!

ALLAN.

Det är jag inte!

JUDITH.

Gif mig hand på det!

ALLAN (*mildt*).

Jag vill inte ta dig i hand, men jag är inte ond! . . . Hvad vill du mig, egentligen?

JUDITH.

Du är så dum!

ALLAN.

Jag får väl vara det!

JUDITH.

Du tror, att jag bara är elak!

ALLAN.

Nej, för jag vet, att du snäll också! Du kan vara snäll.

JUDITH.

Ja, inte rår jag för... att... du och löjtnanten gå och gråta i skogen. Hvarför gråta ni, säg?

ALLAN (*förlägen*).

JUDITH.

Säg nu... Aldrig gråter jag. Och hvarför äro ni så goda vänner nu?... Hvad tala ni om, när ni gå arm i arm?...

ALLAN (*svarslös*).

JUDITH.

Allan! Du skall snart se hvem jag är, och att jag kan slå ett slag för dem jag bryr mig om!... Och ett råd skall du få... fast jag icke vill skvallra!... Var beredd!

ALLAN.

På hvad?

JUDITH.

På ledsamheter!

ALLAN.

Från hvilket håll?

JUDITH.

Från det håll, där du minst väntar!

ALLAN.

Jag är tämligen van vid förtret, och har icke haft så roligt i lifvet... hvad förestår nu då?

JUDITH *(tankfull)*.

Du, arme gosse!... Gif mig din hand!

ALLAN *(räcker handen)*.

JUDITH.

Se på mig!... Törs du inte se på mig?

ALLAN
(skyndar ut till vänster för att dölja sin rörelse).

LÖJTNANTEN *(in från fonden)*.

Förlåt! Jag trodde att volontären...

JUDITH

Hör, löjtnanten, vill ni vara min vän och förtrogne?

LÖJTNANTEN.

Om fröken vill hedra mig...

JUDITH.

Jo!... Ett enda ord!... Öfvergif icke Allan, när olyckan kommer!

LÖJTNANTEN.

Hvilken olycka?

JUDITH.

Det får ni se snart, i dag kanske!... Tycker ni om Allan?

LÖJTNANTEN.

Den unge mannen är min bästa lärjunge, och jag värderar honom äfven personligen för hans karaktärsstyrka... Ja, lifvet har ögonblick, då det erfordras *(accentuerar)* styrka att bära, fördraga, lida med ett ord.

JUDITH.

Det var mer än ett ord, det där!... Emellertid, ni håller af Allan?

LÖJTNANTEN.

Ja!

JUDITH.

Gå och sök upp honom och håll honom sällskap . . .

LÖJTNANTEN.

Det var mitt ärende, det och inte annat! Jag hade ingen annan afsikt med mitt besök!

JUDITH.

Jag har icke förmodat något sådant — som ni menar! . . . Allan gick ut den där vägen. *(Pekar åt vänster.)*

LÖJTNANTEN *(går dröjande till vänster).*

Ja . . . jag skall göra det!

JUDITH.

Gör det, är ni snäll!

ALICE *(in från fonden).*

Hvad gör du här?

JUDITH.

Jag skulle låna en skrufnyckel!

ALICE.

Vill du höra på mig ett ögonblick?

JUDITH.

Visst vill jag det!

ALICE (*sätter sig i soffan*).

JUDITH (*blir stående*).

Men säg fort hvad du har att säga. Jag tycker inte om långa föredrag.

ALICE.

Föredrag?... Nåväl! Lägg upp ditt hår och kläd dig i lång kädning.

JUDITH.

Hvarför det?

ALICE.

Därför att du icke är barn längre! Och du är för ung att behöfva kokettera yngre!

JUDITH.

Hvad betyder det?

ALICE.

Att du är giftasvuxen! Och att din klädsel väcker anstöt!

JUDITH.

Då skall jag göra det!

ALICE.

Har du förstått, alltså?

JUDITH.

Ja, då!

ALICE.

Och vi äro ense?

JUDITH.

Fullkomligt!

ALICE.

I alla punkter!

JUDITH.

Äfven den ömmaste!

ALICE.

Vill du på samma gång lägga bort att leka — med Allan?

JUDITH.

Det skall bli allvar då?

ALICE.

Ja!

JUDITH.

Då kunna vi börja med det samma. *(Hon har lagt ifrån sig cykelstyret, släpper nu ner cyklistkjolen och lägger om flätan till en hårkorg, tar en hårnål ur modrens hår och fäster håret på sig.)*

ALICE.

Man gör icke toalett på ett främmande ställe!

JUDITH.

Är jag bra så här?... Då är jag färdig! Kom nu, den som vågar!

ALICE.

Nu ser du åtminstone anständig ut!... Och låt nu Allan vara i fred!

JUDIHT.

Jag förstår inte hvad du menar med det?

ALICE.

Ser du inte, att han lider...

JUDITH.

Jo, jag tycker jag märkt det, men jag vet inte hvarför. Inte lider jag!

ALICE.

Det är din styrka! Men vänta en dag... åhja, du får nog känna't!... Gå nu hem och glöm icke — att du har lång klädning.

JUDITH.

Ska man gå på ett annat sätt då?

ALICE.

Försök på!

JUDITH
(försöker gå som en dam).

Åh! jag har black om foten, jag är infångad, jag kan inte springa mer!

ALICE.

Ja, barn, nu börjar gången, den långsamma stråten mot det okända, som man känner förut och ändå måste låtsas ignorera!... Kortare steg och långsammare, mycket långsammare! Barnskorna ska bort och du får kängor, Judith! — Du minns inte, när du lade bort sockorna och fick skor, det minns jag!

JUDITH.

Det här står jag aldrig ut med!

ALICE.

Och ändå måste du! Måste!

JUDITH

(fram till modren och kysser henne flyktigt på kinden, går ut värdigt som en dam, men glömmer styret).

Ajö med dig!

KURT *(in från höger).*

Är du redan här?

ALICE.

Ja!

KURT.

Har han kommit igen?

ALICE.

Ja!

KURT.

Hur kom han?

ALICE.

I parad! — Han har alltså varit hos öfversten. Två ordnar på bröstet.

KURT.

Två? — Svärdsorden vet jag han skulle få vid afskedet. Hvilken är den andra?

ALICE.

Jag förstår mig inte på't, men det var ett hvitt kors ini ett rödt?

KURT.

En portugisisk alltså! ... Låt mig tänka! — Hör! — Handlade inte hans artiklar i tidskriften om karantänsanstalterna i Portugisiska hamnar?

ALICE.

Jo? Så vidt jag minns!

KURT.

Och han har aldrig varit i Portugal?

ALICE

Aldrig!

KURT.

Men jag har varit där!

ALICE.

Hvarför är du så meddelsam? Han hör så bra, och har så godt minne!

KURT.

Tror du inte att det är Judith som inbragt honom den där utmärkelsen?

ALICE.

Nej, vet du! ... Det finns gränser... *(Reser sig.)* Och du har öfverskridit dem!

KURT.

Ska vi bli osams nu?

ALICE.

Beror på dig! Rör inte vid mina intressen!

KURT.

När de korsa mina, måste jag röra dem, om äfven med varsam hand... Där kommer han!

ALICE.

Det är nu det skall ske!

KURT.

Hvad — skall ske?

ALICE.

Få se!

KURT.

Må det gå till attack, ty detta belägringstillstånd har enerverat mig! Jag har inte en vän mer på hela ön!

ALICE.

Vänta nu! . . . Sätt dig här på sidan . . . han skall nog i hvilstolen, så skall jag sufflera dig!

KAPTEN

(in från fonden, i paraduniform med svärdsorden och Portugisiska Kristusorden).

God dag! — Här är mötesplatsen!

ALICE.

Du är trött! Sätt dig!

KAPTEN

(sätter sig mot förmodan till vänster i soffan).

ALICE.

Gör dig bekvämt!

KAPTEN.

Här är så bra! — Du är alltför vänlig!

ALICE *(till Kurt).*

Var försiktig, han misstänker oss!

KAPTEN *(vresigt).*

Hvad sa du för slag?

ALICE *(till Kurt).*

Han har visst druckit.

KAPTEN *(rått).*

Nä, det har han inte!

(Tystnad.)

KAPTEN.

Nåå?... Hvad har ni roat er med?

ALICE

Och du?

KAPTEN.

Ser du på mina ordnar?

ALICE.

Nää!

KAPTEN.

Jag tänker det, för du är afundsjuk. — Eljes brukar man gratulera till undfångna utmärkelser!

ALICE.

Vi ha den äran!

KAPTEN.

Vi få sådana här i stället för lagerkransar som aktriser få!

ALICE.

Där kommo kransarne från väggen hemma i tornet...

KAPTEN.

Som du fick af din bror...

ALICE

Åh tyst!

KAPTEN.

Och som jag fått böja mig för i tjugufem år!... och som jag behöft tjugufem år för att afslöja!

ALICE.

Du har råkat min bror?

KAPTEN.

Åtskilligt!

ALICE *(krossad)*.

(Tystnad.)

KAPTEN.

Nå du, Kurt! Du säger ingenting, du!

KURT.

Jag väntar!

KAPTEN.

Hör du! Du känner väl den stora nyheten?

KURT.

Nej!

KAPTEN.

Nå, det är inte roligt för mig att nödgas vara den som för fram...

KURT.

Säg du bara!

KAPTEN.

Sodafabriken har krachat!

KURT.

Det var högst obehagligt! — Hur går det dig då!?

KAPTEN.

Det går nog bra, för jag sålde i tid.

KURT.

Det gjorde du rätt i!

KAPTEN.

Men hur går det för dig?

KURT.

Illa!

KAPTEN.

Det vållar du själf! Du skulle ha sålt i tid, eller ha tecknat nya aktier.

KURT.

Så hade jag förlorat dem med.

KAPTEN.

Nehej! Ty då hade bolaget stått sig.

KURT.

Icke bolaget, men styrelsen, och jag betraktade nya teckningen som en insamling åt direktionen!

KAPTEN.

Kan detta betraktelsesätt rädda dig? Frågas nu.

KURT.

Nej, jag måste gå ifrån alltsammans!

KAPTEN.

Alltsammans!

KURT.

Äfven boet, möblemanget!

KAPTEN.

Det är ju rysligt!

KURT.

Jag har varit med om värre!

(Tystnad.)

KAPTEN.

Så där går det, när amatörer ska jobba.

KURT.

Du förvånar mig, ty du vet att om jag icke tecknat, så hade jag blifvit boycottad... Kustbefolkningens binäring, hafvets arbetare, outtömliga kapital, outtömliga som oceanen... filantropi och nationalvinst... Så skref ni, och lät trycka!... Och nu kallar du det för jobb!

KAPTEN (*oberörd*).

Hvad tänker du göra nu?

KURT.

Jag får väl göra auktion!

KAPTEN.

Det gör du rätt i!

KURT.

Hvad menar du?

KAPTEN.

Det jag sa! ... Här (*långsamt*) kommer nämligen att ske vissa förändringar ...

KURT.

Här på ön?

KAPTEN.

Ja! ... Så till exempel ... kommer din boställslägenhet att utbytas mot en annan enklare.

KURT.

Se så!

KAPTEN.

Jo, det är meningen att lägga karantän på utsidan af ön, vid vattnet!

KURT.

Min ursprungliga idé!

KAPTEN (*torrt*).

Det vet jag inte... jag känner inte dina idéer om den saken!... Emellertid — det passar ju bra då att du gör dig af med möblerna nu, så går det mera oförmärkt förbi — skandalen!

KURT.

Hur?

KAPTEN.

Skandalen! (*Retar upp sig.*) För det är skandal att komma till en ny plats och strax inlåta sig i affärstrassel, som medför obehag för släktingar... för släktingar mest!

KURT.

Mest får jag väl obehagen!

KAPTEN.

Jag ska säga dig en sak, min käre Kurt: om icke du haft mig på din sida i denna angelägenhet, skulle du varit från platsen.

KURT.

Det också!

KAPTEN.

Du har lite svårt för att vara ordentlig! ... Det har varit klagomål på dig i tjänsten!

KURT.

Berättigade klagomål?

KAPTEN.

Tja! för du är — med dina för öfrigt aktningsvärda egenskaper — en slarf! — Afbryt mig inte! — Du är en stor slarf!

KURT.

Så underligt!

KAPTEN.

Emellertid! Den omtalta förändringen lär skola försiggå rätt snart! Och jag ville råda dig göra auktionen genast eller söka sälja under hand.

KURT.

Under hand? Hvar finner jag en köpare här?

KAPTEN.

Du menar väl inte, att jag skall gå och sätta mig i dina möbler? Det blir en skön historia — *(stötvis)* hm! särskildt om man...

tänker på hvad som passerat — en gång i tiden...

KURT.

Hvad var det? — Menar du det som icke passerat?

KAPTEN (*turnerar*).

Alice är så tyst? Hvad är det med dig, gamla flicka? Du är inte modd!

ALICE.

Jag sitter och tänker...

KAPTEN.

Ah kors! Tänker du? Men du ska tänka snabbt, korrekt och skarpt, om det ska hjälpa! — Så, tänk nu! En, två, tre! — Håha! Kan du inte!... Nå, så ska jag sta' då!... Hvar är Judith?

ALICE.

Hon är någonstans!

KAPTEN.

Hvar är Allan?

ALICE (*tyst*).

KAPTEN.

Hvar är löjtnanten?

ALICE *(tyst)*.

KAPTEN.

Hör du, Kurt! — Hvad tänker du göra at Allan nu?

KURT

Göra af?

KAPTEN.

Ja, inte har du råd att hålla honom kvar på artilleriet?

KURT.

Kanske det!

KAPTEN.

Du får söka honom in på något billigt infanteri, upp i Norrland eller så.

KURT.

I Norrland?

KAPTEN.

Ja! Eller om du skulle låta honom gå i

det praktiska, rent af! — Jag skulle i dina kläder sätta honom på ett kontor!...
Hvarför inte?

KURT *(tyst)*.

KAPTEN.

I dessa upplysta tider! Tja!... Alice är så ovanligt tyst!... Ja, mina barn, detta är lifvets gungande gungbräda, än sitter man däruppe och ser morskt omkring sig, än sitter man därnere, och så kommer man upp igen! Etcetera! Så var det med den saken, ja!... *(Till Alice.)* Sa du något?

ALICE *(skakar på hufvudet)*.

KAPTEN.

Vi kan vänta främmande hit om några dagar!

ALICE.

Sa du åt mig?

KAPTEN.

Vi kan vänta främmande om några dagar! Storfrämmande!

ALICE.

Hvem då?

KAPTEN.

Ser du! Du är intresserad!... Nu kan du sätta dig och gissa, hvem som kommer, och mellan gissningarne kan du ta och läsa om det här brefvet, en gång till! *(Lämnar ett öppet bref.)*

ALICE.

Mitt bref? Brutet? Tillbaka från posten?

KAPTEN *(reser sig)*.

Ja, i egenskap af familjens hufvud och din målsman öfvervakar jag familjens heligaste intressen och afklipper med järnhand hvarje försök att med brottslig korrespondens lösa familjebanden! Tja!

ALICE *(slagen)*.

KAPTEN.

Jag är inte död, du, men blif inte ond just nu när jag ämnar lyfta oss alla ur en oförtjänt förnedring, oförtjänt från min sida åtminstone!

ALICE.

Judith! Judith!

KAPTEN.

Och Holofernes? — Ska det vara jag? Pah! *(Går ut genom fonden.)*

KURT.

Hvem är denna man?

ALICE.

Inte vet jag!

KURT.

Vi äro slagna!

ALICE.

Ja! ... Intet tvifvel!

KURT.

Mig har han gnagt ut, men så skickligt att jag icke kan anklaga honom för något.

ALICE.

Det? Du står tvärtom i tacksamhetsskuld.

KURT.

Vet han hvad han gör?

ALICE.

Nej, det tror jag inte. Han följer sin natur och sina instinkter, och nu tyckes han ha medhåll, där lycka och olycka skiftas ut.

KURT.

Det är väl öfversten, som kommer hit.

ALICE.

Sannolikt! Och därför måste Allan bort!

KURT.

Det finner du riktigt?

ALICE.

Jaha!

KURT.

Då skiljas våra vägar!

ALICE (*färdig att gå*).

Något litet! ... Men, vi råkas nog igen!

KURT.

Antagligen! —

ALICE.

Och vet du hvar?

KURT.

Här!

ALICE.

Du anar det?

KURT.

Det är lätt! Han tar bostaden och köper möblerna!

ALICE.

Det tror jag också! Men öfvergif mig icke!

KURT.

Inte för så litet!

ALICE.

God middag! *(Går.)*

KURT.

God middag!

RIDÅ.

(Samma dekoration, men det är mulet och det regnar utanför. Alice och Kurt in från fonden med paraplyer och regnkappor.)

ALICE.

Så fick jag dig hit!... Kurt, jag kan icke vara nog grym be' dig välkommen i ditt hem...

KURT.

Åh! Hvarför? Jag har gått igenom tre utmätningar... och mera till... Mig gör det ingenting!

ALICE.

Har han kallat dig hit?

KURT.

Det var en formlig kallelse, men jag förstår inte på hvad grund!

ALICE.

Han är ju inte din förman?

KURT.

Nej, men han har etablerat sig som konung här på ön! Och bara någon gör motstånd, nämner han öfverstens namn, och då böjer sig allt! — Hör, är det i dag öfversten skall komma?

ALICE.

Man väntar honom — men något säkert vet jag inte! — Sätt dig ner!

KURT (*sätter sig*).

Här är allt sig likt!

ALICE.

Tänk inte på't! — Rif inte upp i smärtan!

KURT.

Smärtan? Jag tycker bara det är lite underligt! Underligt som denne man! — Vet du, att när jag gjorde hans bekantskap som ung, flydde jag honom... Men han var efter mig. Smickrade, erbjöd tjänster och band mig... Jag upprepade mina flyktförsök, men förgäfves... Nu är jag hans slaf!

ALICE.

Ja, hvarför? Det är han, som är skyldig dig, men du är den skuldsatte!

KURT.

Sedan jag blef ruinerad, har han erbjudit sig att hjälpa Allan till examen...

ALICE.

Det får du betala dyrt!... Står din kandidatur till riksdagen ännu?

KURT.

Ja, hvad jag kan se, finns inga hinder!

(Tystnad.)

ALICE.

Skall Allan verkligen resa i dag?

KURT.

Ja! Om icke jag kan hindra det!

ALICE.

Det var en kort fröjd!

KURT.

Kort, som allt annat utom lifvet självt som är rysligt långt!

ALICE.

Ja, det är det!... Vill du inte stiga in och

vänta i förmaket? Ja, om det inte plågar dig, så plågar det mig — denna omgifning.

KURT.

Om du så önskar!

ALICE.

Jag blygs, jag blygs så jag vill dö... men jag kan icke ändra det!

KURT.

Låt oss gå då! Som du vill!

ALICE.

Det kommer för öfrigt någon! *(De gå in till vänster.)*

(Kapten och Allan in från fonden, båda i uniform med kappor.)

KAPTEN.

Sitt ner här, min gosse, får jag tala vid dig! *(Sätter sig i hvilstolen.)*

ALLAN

(sätter sig på stolen till vänster).

KAPTEN.

Det regnar i dag, annars satt jag så bra här och såg på hafvet.

(Tystnad.)

KAPTEN.

Nåå? — Du vill inte resa, inte?

ALLAN.

Jag lämnar ogärna min far!

KAPTEN.

Ja, din far! Han är en ganska olycklig man!

(Tystnad.)

KAPTEN.

Och föräldrar förstå sällan sina barns bästa! Det vill säga — det finns ju undantag! Hm! Hör, du! Allan! Har du någon förbindelse med din mor?

ALLAN.

Ja, hon skrifver ibland!

KAPTEN.

Vet du, att hon är din målsman?

ALLAN.

Jaa!

KAPTEN.

Hör du, Allan! Vet du, att din mor gifvit mig fullmakt att besluta i hennes ställe.

ALLAN.

Det visste jag inte!

KAPTEN.

Nu vet du det i alla fall! Och på den grunden är diskussion om din bana afslutad!... Du går således till Norrland?

ALLAN.

Men jag saknar medel.

KAPTEN.

Dem har jag anskaffat!

ALLAN.

I så fall har jag endast att tacka onkel!

KAPTEN.

Du är tacksam, du — det är icke alla, som är det! Hm!... *(Höjer rösten.)* Öfversten... känner du öfversten?

ALLAN *(brydd).*

Nej, det gör jag inte.

KAPTEN.

Öf-ver-sten *(accentuerar)* är min speciella vän — *(raskar på)* som du kanske vet! Hm! Öfversten har velat intressera sig för min familj, inbegripen min hustrus släkt. Öfversten har genom sin bemedling lyckats anskaffa de medel, som varit erforderliga till afslutandet af din kurs! — Nu vet du dina förbindelser och din fars förbindelser — till öfversten!... Har jag uttryckt mig tydligt nog?

ALLAN *(bugar sig).*

KAPTEN.

Gå nu och packa dina saker! Pengarne lämnas dig vid landgången! Och så, ajö min gosse! *(Räcker ett finger.)*

Ajö med dig!

(Reser sig och går till höger igen.)

ALLAN

(ensam, står bedröfvad seende sig omkring i rummet).

JUDITH

(in från fonden med kapuschong och paraply, eljes klädd utsökt, med lång klädning och upplagdt hår).

Är det Allan?

ALLAN

(vänder sig om, beskådar Judith noga).

Är det Judith!

JUDITH.

Du känner icke igen mig? Men hvar har du varit så länge? ... Hvad ser du på? — Min långa klädning ... och mitt hår ... Du har inte sett det förut! ...

ALLAN.

Nä!

JUDITH.

Ser jag ut som en fru?

ALLAN

(vänder sig från henne).

JUDITH *(allvarligt).*

Hvad gör du här?

ALLAN.

Jag har tagit afsked!

JUDITH.

Hva! Ska du — resa?

ALLAN.

Jag skall flyttas till Norrland.

JUDITH (*slagen*).

Till Norrland? — När ska du resa?

ALLAN.

I dag!

JUDITH.

Hvem har hittat på det?

ALLAN.

Din far!

JUDITH.

Jag kunde tro det! *(Går på golfvet och stampar med foten.)* Jag skulle önskat du stannade öfver i dag!

ALLAN.

För att få råka öfversten!

JUDITH.

Hvad vet du om öfversten?... Ska du resa bestämdt?

ALLAN.

Det finns intet annat val! Och nu vill jag det själf.

(Tystnad.)

JUDITH.

Hvarför vill du det nu?

ALLAN.

Jag vill härifrån! Ut, i världen!

JUDITH.

Det är för trångt här! Ja, jag förstår dig, Allan, här är outhärdligt! — Det spekuleras — i soda och i människor!

(Tystnad.)

JUDITH *(med sann rörelse).*

Allan, jag har, som du vet, den lyckliga naturen att icke kunna lida — men — nu hörjar jag kunna!

ALLAN.

Du?

JUDITH.

Ja! — Nu börjar jag! *(Hon trycker båda händerna mot sitt bröst.)* Åh, hvad jag lider! Åh!..

ALLAN.

Hvad har du?

JUDITH.

Jag vet inte! — Jag kväfs! Jag tror jag dör!

ALLAN.

Judith?

JUDITH *(skriker)*.

Åh! ... Är det så det käns! Är det så... stackars gossar!

ALLAN.

Jag borde le, om jag vore så grym som du!

JUDITH.

Jag är icke grym, men jag förstod inte bättre! ... Du får inte resa!

ALLAN.

Jag måste!

JUDITH.

Res då! ... Men gif mig ett minne!

ALLAN.

Hvad har jag att ge dig?

JUDITH
(med djupaste allvars smärta).

Du! ... Nej, detta går jag icke igenom!

(Skriker och håller sig för bröstet.) Jag lider, jag lider... Hvad har du gjort med mig?... Jag vill inte lefva mer! — Allan, gå inte, inte ensam! Vi ska följas åt ut, och så ta vi lilla slupen, den lilla hvita — och så segla vi ut, men med fasta skot — det blåser bra... och så segla vi i kvaf — därute, längst ute, där det inte finns något snärjgräs eller några maneter — Hva? Säg? — Men vi skulle ha tvättat seglen i går — de skulle vara alldeles hvita — jag vill se hvitt i den stunden — och så ska du simma med mig på armen tills du tröttnar — och då sjunka vi... *(Vänder.)* Det är stiligt! mycket stiligare än gå här och sörja, och smussla med bref som far bryter och hånar! Allan! *(Hon fattar hans armar och ruskar honom.)* Hör du?

ALLAN

(som betraktat henne med lysande ögon).

Judith! Judith! Hvarför icke detta förr?

JUDITH.

Jag visste ju inte, hur kunde jag säga det, jag inte visste?

ALLAN.

Och nu måste jag resa ifrån dig!... Men,

det är nog det bästa och det enda! ... Jag kan icke täfla med en man ... som ...

JUDITH.

Tala inte om öfversten!

ALLAN.

Är det inte sant!

JUDITH.

Det är sant — och det är osant!

ALLAN.

Kan det bli helt osant?

JUDITH.

Ja, nu skall det bli det! Om en timme!

ALLAN.

Håller du ord? Jag kan vänta, jag kan tåla, jag kan arbeta! ... Judith!

JUDITH.

Gå inte ännu! — Hur länge ska jag vänta?

ALLAN.

Ett år!

JUDITH *(jublande).*

Ett? Jag ska vänta i tusen år, och kommer du inte då, ska jag vrida himlahvalfvet baklänges så solen ska upp i väster... Tyst, det kommer någon! — Allan, vi måste skiljas... Tyst! — Tag mig i famn! *(De omfamnas.)* — Men du får inte kyssa mig! *(Vänder bort hufvudet.)* — Så, gå nu! — Gå nu!

ALLAN

(går till fonden och tar på kappan. Därpå flyga de i famn på hvarann så att Judith försvinner i kappan, och de kyssas ett ögonblick. Allan springer ut. Judith kastar sig framstupa på soffan och snyftar. Allan in igen och faller på knä vid soffan).

Nej, jag kan inte gå! Jag kan inte gå ifrån dig, nu, nu!

JUDITH *(reser sig).*

Om du visste, hur skön du är nu, om du kunde se dig!

ALLAN.

Tyst, inte kan en man vara skön! Men du Judith! Du — att du — jag märker nog, att när du var snäll, så syntes en annan Judith... det är min!... Men om du nu sviker mig, så dör jag!

JUDITH.

Jag tror jag dör ändå! ... O, att jag finge dö nu, just nu, då jag är lycklig! ...

ALLAN.

Det kommer någon!

JUDITH.

Låt dem komma! Jag fruktar ingenting i hela världen, numera! Men jag ville, att du tog mig under kappan. *(Hon leker att hon gömmer sig under kappan.)* Och jag flöge med dig till Norrland. Hvad ska vi göra i Norrland? Bli fältjägare ... en sån där med plym i hatten ... det är stiligt och ska klä dig bra. *(Pysslar med hans hår.)*

ALLAN

(kysser hennes fingerändar, den ena efter den andra — därpå kysser han hennes känga).

JUDITH.

Hvad gör du unga galning? Du blir ju svart om mun!

(Reser sig häftigt.)

... Och så kan jag inte kyssa dig, när du går! ... Kom så följer jag dig!

ALLAN.

Nej, då blir jag arresterad!

JUDITH.

Jag följer dig i arresten!

ALLAN.

Det fick du inte!... Nu måste vi skiljas!

JUDITH.

Jag kommer att simma efter ångbåten... och så hoppar du i och räddar mig, och så står det i tidningen, och så få vi trolofva oss! Ska vi göra så?

ALLAN.

Du kan skämta än, du?

JUDITH.

Gråta hinner man alltid!... Säg ajö nu!...

(De flyga i hvarandras famn, därpå drar sig Allan ut genom fonddörren som förblir stående, de omfamnas utanför i regnet.)

ALLAN.

Det regnar på dig! Judith!

JUDITH.

Hvad bryr jag mig om det!

(De slita sig från hvarann. Allan går, Judith står kvar i regnet och blåsten som rifver i hennes hår och kläder under det hon viftar med näsduken. Judith rusar därpå in, kastar sig på soffan med ansiktet i händerna.)

ALICE *(in, fram till Judith).*

Hvad är detta!... Är du sjuk? — Stig upp, får jag se på dig?

JUDITH *(reser sig).*

ALICE *(betraktar henne noga).*

Du är inte sjuk!... Men dig tröstar jag inte!

(Går ut till höger.)

LÖJTNANTEN *(i fonden).*

JUDITH
(upp, tar på sig kaupschongkappan).

Följ mig till telegrafen, är löjtnanten snäll!

LÖJTNANTEN.

Om jag kan stå fröken till tjänst... men jag tror inte det är passande!

JUDITH.

Så mycket bättre! Det är just meningen, att ni skall komprometta mig — dock utan illusioner! . . Gå förut! *(De gå ut genom fonden.)*

KAPTEN och ALICE
(in från höger, kapten i släpuniform).

KAPTEN.
(sätter sig i hvilstolen).

Släpp in honom!

ALICE
(går till vänster och öppnar dörren, därpå sätter hon sig i soffan).

KURT *(in från vänster).*

Du vill tala vid mig?

KAPTEN
(vänligt men något nedlåtande).

Jo, jag har en del saker af vikt att säga dig! — Sitt ner!

KURT

(sätter sig på stolen till vänster).

Jag är idel öra!

KAPTEN.

. Nåväl! . . . *(orerar)* Du vet, att karantänsväsendet hos oss legat i förfall snart ett århundrade . . . hm!

ALICE *(till Kurt).*

Det är riksdagskandidaten som talar!

KAPTEN.

. . . Men — med vår tids oerhörda utveckling i . . .

ALICE *(till Kurt).*

Kommunikationerna förstås!

KAPTEN.

. . . Alla möjliga afseenden, så har regeringen varit betänkt på en utvidgning. Till den ändan har medicinalstyrelsen utnämnt inspektörer — och!

ALICE *(till Kurt).*

Han dikterar . . .

KAPTEN.

... Du måste veta det så först som sist! Jag är utnämnd till karantänsinspektör!

(Tystnad.)

KURT.

Jag gratulerar — och gör min uppvaktning på samma gång!

KAPTEN.

Vårt personliga förhållande kommer på grund af bestående släktskapsband att förbli oförändradt! E-mellertid, för att tala om annat! — Din son Allan har på min begäran fått transport till ett infanteriregemente i Norrland!

KURT.

Men det vill jag inte!

KAPTEN.

Din vilja i detta fall är underordnad moderns önskningar... och alldenstund modern befullmäktigat mig fatta beslut, så har jag fattat nämnda beslut!

KURT.

Jag beundrar dig!

KAPTEN.

Är det allt hvad du erfar i ett ögonblick, då du skall skiljas från din son? Har du inga andra rent mänskliga känslor?

KURT.

Du menar jag skulle lida?

KAPTEN.

Ja!

KURT.

Det skulle glädja dig att jag led. Du önskar att jag skulle kunna lida?

KAPTEN.

Kan du lida, du?... Det var en gång jag föll sjuk — du var närvarande... och jag kan endast minnas, att ditt ansikte uttryckte oförställd glädje!

ALICE.

Det är inte sant! Kurt satt vid din säng hela natten och lugnade dig, när samvetskvalen blefvo för tunga... men när du frisknade till, blef du otacksam...

KAPTEN

(utan att låtsa höra Alice).

Följaktligen skall Allan lämna oss!

KURT.

Hvem skall bestå medlen?

KAPTEN.

Det har jag redan gjort, det vill säga vi, ett konsortium, som intresserat oss för den unge mannens framtid?

KURT.

Konsortium!

KAPTEN.

Ja! — Och för att du skall veta att det gått rätt till, kan du få se listorna här. *(Lämnar papper.)*

KURT.

Listorna? *(Läser i papperen.)* Det är ju tiggarlistor!

KAPTEN.

Kalla't för det!

KURT.

Har du tiggt för min son?

KAPTEN.

Är du otacksam nu igen! — En otacksam människa är den tyngsta börda jorden bär!

KURT.

Då är jag borgerligt död! . . . Och min kandidatur är om intet! . . .

KAPTEN.

Hvilken kandidatur?

KURT.

Till riksdagsmannavalet, ju!

KAPTEN.

Det har du väl aldrig drömt om!... Så mycket mindre, som du bort ana, att jag såsom äldre på platsen ämnat ställa upp min person, hvilken du synes ha underskattat!

KURT.

Nå! Så är det slut, det också!

KAPTEN.

Det tycks inte bekomma dig något!

KURT.

Nu har du tagit allt! Vill du ha mer?

KAPTEN.

Har du något mer? Och har du något att förebrå mig? Tänk noga efter, om du har något att förebrå mig.

(Tystnad.)

KURT.

Strängt taget, intet! Allt har gått korrekt och lagligt till som mellan hederliga medborgare i dagliga lifvet!...

KAPTEN.

Detta säger du med en resignation, som jag ville kalla cynisk. Men hela din natur är cyniskt anlagd, min kära Kurt, och det gifves ögonblick, då jag vore frestad dela Alices tanke om dig, att du är en hycklare, en första rangens hycklare!

KURT *(lugnt)*.

Är det Alices mening?

ALICE *(till Kurt)*.

Det har varit, en gång! Men är icke mer, ty att bära hvad du burit fordrar öppet hjältemod, eller — något annat!

KAPTEN.

Nu tror jag diskussionen kan anses afslutad. Gå Kurt och tag afsked af Allan, som reser med nästa båt!

KURT *(reser sig)*.

Redan?... Nå! Jag har varit med om värre!

KAPTEN.

Ja, du säger det så ofta, att jag börjat undra hvad du hade för dig i Amerika.

KURT.

Hade för mig? Jo, jag hade olyckor för mig! Och det är hvarje människas obestridliga rättighet att råkas af olyckor.

KAPTEN (*skarpt*).

Det finns självförvållade olyckor, var det sådana?

KURT.

Det var en samvetsfråga?

KAPTEN (*kort*).

Har du samvete, du?

KURT.

Den finns vargar och det finns får, det är ingen mänsklig ära vara fåret! Men jag vill vara't ändå, hellre än vara vargen!

KAPTEN.

Du känner icke den gamla sanningen, att hvar och en är sin lyckas smed?

KURT.

Är det en sanning?

KAPTEN.

Och du vet icke att den egna kraften...

KURT.

Jo, det vet jag efter den natten, då din egen kraft svek dig och du låg på golfvet!

KAPTEN *(höjer rösten)*.

En förtjänt man som undertecknad — ja, se på mig — jag har kämpat till femtio år — mot en värld, men jag har slutligen vunnit spelet genom ihållighet, plikttrogenhet, energi och — redbarhet!

ALICE.

Det där skall du låta andra säga!

KAPTEN.

Det gör de andra inte, för de äro afundsjuka! emellertid! — Här väntas främmande! Min dotter, Judith, skall i dag råka sin tillkommande... Hvar är Judith?

ALICE.

Hon är ute!

KAPTEN.

I regnet?... Låt kalla henne!

KURT.

Kanske jag får gå nu?

KAPTEN.

Nej, dröj du!... Är Judith klädd? Anständigt?

ALICE.

Ja, så pass... Har du öfverstens bestämda ord att han kommer?

KAPTEN (*reser sig*).

Ja, det vill säga, han vill komma och öfverraska, som det heter!... Och jag väntar hans telegram — när som helst!

(Går in till höger.)

Kommer strax!

ALICE.

Där har du mannen! Är detta en människa?

KURT.

När du frågade mig det förra gången, så svarte jag nej! Nu tror jag det är den vanligaste människa af dem, som besitta jorden ... Kanske vi är lite så där med? Begagna människor och gynnsamma tillfällen!

ALICE.

Han har ätit dig och de dina lefvande ... och du försvarar honom?

KURT.

Jag har varit med om värre ... Men den här mänskoätaren har lämnat min själ oberörd — den kunde han inte svälja!

ALICE.

Hvilket »värre» har du varit med om?

KURT.

Det frågar du? ...

ALICE.

Är du oartig?

KURT.

Nej, jag vill inte vara det, och därför ... fråga inte en gång till!

KAPTEN *(in från höger).*

Här låg telegrammet emellertid! — Var god läs det Alice, för jag ser så illa! . . . *(Sätter sig dryg i hvilstolen.)* . . . Läs! — Kurt behöfver inte gå!

ALICE

(läser först hastigt och tyst, ser häpen ut).

KAPTEN.

Nåå? Behagar det inte?

ALICE

(tiger och fixerar kapten).

KAPTEN *(ironiskt).*

Hvem är det ifrån?

ALICE.

Det är från öfversten!

KAPTEN *(belåten).*

Kunde tro det! . . . Hvad säger öfversten då?

ALICE.

Han säger så här:

»På grund af fröken Judiths näsvisa telefonmeddelande anser jag relationerna afbrutna — för all tid!» *(Fixerar kapten.)*

KAPTEN.

En gång till! Om jag får be!

ALICE (*läser fort*).

»På grund af fröken Judiths näsvisa telefonmeddelande anser jag relationerna afbrutna — för all tid!»

KAPTEN (*bleknar*).

Det är Judith!

ALICE.

Och där är Holofernes!

KAPTEN.

Hvad är du då?...

ALICE.

Det skall du snart se!

KAPTEN.

Detta har du gjort!

ALICE.

Nej!

KAPTEN (*ursinnig*).

Detta har du gjort!

ALICE.

Nej!

KAPTEN

(försöker resa sig och dra sabeln, men faller ner slagrörd).

ALICE.

Nu fick du ditt!

KAPTEN

(med gubbgråt i rösten).

Var inte ond på mig! Jag är så sjuk!

ALICE.

Är du? Det gläder mig att höra!...

KURT.

Låt oss föra ut honom till sängs!

ALICE.

Nej, jag vill inte ta i honom! *(Ringer.)*

KAPTEN *(som förut).*

Ni ska inte vara onda på mig! *(till Kurt)* Tänk på mina barn!

KURT.

Det är sublimt! Jag skall sörja för hans barn, och han har stulit mina!

ALICE.

Denna självförblindelse!

KAPTEN.

Tänk på mina barn! *(Fortsätter stammande med otydliga, blu-blu-blu-blu!)*

ALICE.

Ändtligen har denna tunga stannat! — Kan icke skryta mer, icke ljuga mer, icke såra mer! — Du, Kurt, som tror på Gud! Tacka honom på mina vägnar! Tacka honom för befrielsen från tornet, från vargen, från vampyren!

KURT.

Icke så, Alice!

ALICE

(inpå kaptens ansikte).

Hvar är den egna kraften nu? Hva? Och energin?

KAPTEN.

(mållös spottar henne i ansiktet).

ALICE.

Kan du spy etter än, huggorm, så skall jag rycka tungan ur din hals! *(Slår kapten en örfil.)* Hufvudet är af, men rodnar ännu!... O, Judith, härliga flicka, som jag burit likt hämnden under mitt hjärta. Du, du, har befriat oss, alla! — Har du fler hufven, hydra, så ska vi ta dem med! *(Drar honom i skägget.)* Tänk att det finns rättvisa på jorden! Ibland drömde jag det, men trodde det aldrig! Kurt, bed Gud förlåta, att jag misskände honom! O, det finns rättvisa! Då vill jag bli fåret också! Säg honom det, Kurt! Litet medgång gör oss bättre, men bara motgångar gör oss till vargar!

LÖJTNANTEN *(in i fonden).*

ALICE.

Kapten har fått slag, hjälp oss, är ni snäll, rulla ut stolen!

LÖJTNANTEN.

Hennes nåd!...

ALICE.

Hvad är det?

LÖJTNANTEN.

Jo, fröken Judith...

ALICE.

Hjälp oss här först! Så får ni tala om fröken sen!

LÖJTNANTEN
(rullar ut stolen till höger).

ALICE.

Ut med kadavret! Ut me'n, och upp med dörrarne! Här ska vädras!

(Slår upp fonddörrarne, det har klarnat ute.)

Usch!...

KURT.

Skall du öfverge honom?

ALICE.

Ett strandadt fartyg öfverges, och besättningen räddar sig!... Jag behöfver inte vara liksveperska åt ett ruttet djur! Nattmän eller anatomivaktmästare må ta hand om honom! Ett trädgårdsland vore för fint att mottaga denna kärra orenlighet!... Nu går jag att tvätta mig och bada från all denna smuts, om jag någonsin kan bli ren mer!

(Judith synes utanför vid balustraden, barhufvad, viftande utåt hafvet med sin näsduk.)

KURT *(ut åt fonden).*

Hvem är där? Judith! *(Ropar.)* Judith!

JUDITH *(in skriker).*

Han har rest!

KURT.

Hvem?

JUDITH.

Allan har rest!

KURT.

Utan afsked?

JUDITH.

Vi togo afsked, och han hälsar dig, onkel!

ALICE.

Var det detta?

JUDITH
(kastar sig i Kurts armar).

Han har rest!

KURT.

Han kommer igen, barn lilla!

ALICE.

Eller resa vi efter!

KURT
(med en gest åt höger dörr).

Att lämna honom? — Världen...

ALICE.

Världen! Pah!... Judith, kom och tag mig i famn!

JUDITH
(nalkas Alice, som kysser hennes panna).

ALICE.

Vill du resa efter?

JUDITH.

Det kan du fråga?

ALICE.

Men far är sjuk!

JUDITH.

Hvad bryr jag mig om det!

ALICE.

Det är Judith! — O, jag älskar dig! Judith!

JUDITH.

För öfrigt, pappa är inte småaktig... och tycker inte om pjåsk! Det är stil på pappa, ändå!

ALICE.

Ja, en viss!

JUDITH.

Och jag tänker han inte längtar efter mig, efter den där telefon!... Ja, hvad skulle han skicka på mig en gammal gubbe? Nej, Allan, Allan! *(Kastar sig i Kurts armar.)* Jag vill gå till Allan! *(Rycker sig lös igen och springer ut att vifta.)*

KURT

(följer henne och viftar också).

ALICE.

Tänk, att blommor kunna växa ur smuts!

LÖJTNANTEN *(in från höger).*

ALICE.

Nåå?

LÖJTNANTEN.

Jo! Fröken Judith...

ALICE.

Är det nu så ljuft att känna bokstäfverna i hennes namn smeka öfver läpparne, att ni glömmer den döende?

LÖJTNANTEN.

Ja, men hon sa...

ALICE.

Hon? Säg då hellre Judith! — Men först, hur är det därinne?

LÖJTNANTEN.

Jo, därinne!... Det är slut!

ALICE.

Slut? — O, Gud, jag tackar dig på egna och mänsklighetens vägnar, att du befriat oss från detta onda!... Gif mig er arm! Jag vill ut och andas. — Andas!

LÖJTNANTEN *(bjuder sin arm)*.

ALICE *(hejdar sig)*.

Talade han något innan han slutade?

LÖJTNANTEN.

Fröken Judiths fader sade några ord!

ALICE.

Hvad sa' han?

LÖJTNANTEN.

Han sade: »förlåt dem, ty de veta icke hvad de göra».

ALICE.

Ofattligt!

LÖJTNANTEN.

Ja, fröken Judiths fader var en god och en ädel man.

ALICE.

Kurt!

KURT (*in*).

ALICE.

Det är slut!

KURT.

Åh!...

ALICE.

Vet du hvad han sa' till sist? Nej, det vet du inte. »Förlåt dem, ty de veta icke hvad de göra» ...

KURT.

Kan du öfversätta det?

ALICE.

Han menade väl, att han alltid handlat rätt, och dog som den af lifvet förfördelade.

KURT.

Han får nog ett vackert griftetal!

ALICE.

Ock så mycket kransar! Af underofficerarne.

KURT.

Jaa!

ALICE.

För ett år sedan sa' han ungefär så här: Det ser ut, som om lifvet vore en kolossal drift med oss!

KURT.

Menar du, att han drifvit med oss in i döden?

ALICE.

Nej!... Men nu, då han är död, känner jag en underlig benägenhet att tala väl om honom!

KURT.

Kom skola vi göra det!

LÖJTNANTEN.

Fröken Judiths fader var en god och ädel man!

ALICE *(till Kurt)*.

Där hör du!

KURT.

»De veta icke hvad de göra». Hur många gånger frågade jag icke dig, om han visste hvad han gjorde. Och du trodde icke han visste det! Alltså, förlåt honom!

ALICE.

Gåtor! Gåtor!... Men tänk att det är frid i huset, nu! Dödens underbara frid! Underbar som den högtidliga oron då ett barn kommer till världen! Jag hör tystnaden... och jag ser spåren i golfvet efter hvilstolen, som drog

bort med honom. — Och jag känner, att nu är mitt lif slut och jag börjar gå mot förgängelsen! ... Vet du, så eget, löjtnantens enkla ord — och han är ett enkelt sinne — förfölja mig, men ha nu blifvit allvar. Min make, min ungdoms kärlek — ja, skratta? — har var en god och en ädel man — likafullt!

KURT.

Likafullt? Och en tapper — så som han stridde för sin och de sinas existens?

ALICE.

Hvilka bekymmer! Hvilka förödmjukelser! Som han strök öfver — för att kunna gå vidare!

KURT.

Han var en förbigången! Det säger mycket! Alice, gå dit in!

ALICE.

Nej! Det kan jag inte! Ty medan vi talat här, har hans ungdomsbild trädt upp för mig — jag har sett honom, jag ser honom — nu, som då han var tjugu år! ... Jag måtte ha älskat den mannen!

KURT.

Och hatat!

ALICE.

Och hatat!... Frid öfver honom!

(Går emot höger dörr, där hon stannar med knäppta händer.)

RIDÅ.

